

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontaviraston
tilinpäätös vuodelta 2016

Valvira
Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Valvira.fi
@ValviraViestii

Sisällysluettelo

Dnro 27/02.02.03.00/2017

Toimintakertomus	3		
1. Johdon katsaus	3	4.1.9 Alkoholihallinnon ohjaus, alkoholi- ja tupakka- mainonnan valvonta	34
2. Vaikuttavuus ja tuloksellisuus	5	4.1.10 Vesihuollon osaamistestaus	35
2.1 Suunnitelmallisen valvonnan kohteet valitaan riskinarvioinnin perusteella – ennakoiva ote vahvistui vuonna 2016	5	4.1.11 Geenitekniikkalain mukaiset tarkastukset	36
2.2 Valvonnan kehittäminen jatkuu – omavalvonnan ensisijaisuus korostuu edelleen	6	4.1.12 Yksityisen sosiaalihuollon luvat	36
2.3 Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden rekisteröinti parantaa asiakasturvallisuutta	8	4.1.13 Yksityisen terveydenhuollon luvat	37
2.4 Valvonnassa varaudutaan sote- ja maakuntauudistukseen	9	4.1.14 Lupa- ja valvonta-asioiden käsittelyajat	39
3. Toiminnallinen tehokkuus	10	4.2 Valtakunnallinen lääketieteellinen tutkimuseettinen toimikunta (TUKIJA)	40
3.1 Toiminnan tuottavuus	10	5. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	41
3.1.1 Tulostavoitteet ja niiden toteutuminen	10	6 Tilinpäätösanalyysi	42
3.2 Toiminnan taloudellisuus	16	6.1 Rahoituksen rakenne	42
3.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	17	6.2 Talousarvion toteutuminen	42
4. Tuotokset ja laadunhallinta	18	6.3 Tuotto- ja kululaskelma	43
4.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	18	6.4 Tase	43
4.1.1 Terveydenhuollon ammattihenkilöiden laillistukset ja nimikesuojaukset	18	7. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	44
4.1.2 Terveydenhuollon valvonta-asiat	20	8. Arviointien tulokset	45
4.1.3 Terveyttä ja tutkimusta koskevat luvat	24	9. Yhteenvedo havaituista väärinkäytöksistä	45
4.1.4 Terveydenhuollon laitteet ja tarvikkeet, vaaratilanne- ilmoitukset	26	TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA	46
4.1.5 Sosiaalihuollon ammattihenkilölain toimeenpano	27	TUOTTO- JA KULULASKELMA	47
4.1.6 Sosiaalihuollon valvonta-asiat	28	TASE	48
4.1.7 Adoptiolupapäätökset	31	LIITETIEDOT	50
4.1.8 Alkoholilupahallinto ja -valvonta	31	ALLEKIRJOITUKSET	55

Toimintakertomus

1. Johdon katsaus

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) saavutti tulostavoitteenensa hyvin, vaikka toimintakertomusvuosi 2016 olikin haastava: Vuonna 2015 aloitetut yt-neuvottelut päättyivät tammikuussa 2016. Vaikka irtisanomisia jouduttiin tekemään pelättyä vähemmän, on henkilöstöressurssien niukkeneminen väistämättä vaikuttanut toimintaan. Samanaikaisesti työmäärämme on kasvanut: olemme saaneet hoitaaksemme uusia lakisääteisiä tehtäviä (esim. sosiaalihuollon ammattihenkilöiden laillistuksen, nimikesuojauksen ja valvonnan sekä laajentuneen tupakkavalvonnan tehtävät), minkä lisäksi valvonta-asioita on tullut vireille kiihtyvään tahtiin. Valviran henkilöstöä on myös kuormittanut valvonnan tulevaan järjestämiseen liittyvä epävarmuus. Sote- ja maakuntauudistukset muokkaavat koko palvelujärjestelmämme, mukaan lukien sen valvonnan, uuteen uskoon. Valvonnan kokonaisuuden selkiyttäminen onkin tärkeää: Tarvitaan yksi sosiaali- ja terveysalan valvontaviranomainen. Näin taataan parhaiten kansalaisten ja palveluntuottajien yhdenvertaisuus.

On vielä epävarmaa, missä Valviran tehtäviä hoidetaan vuoden 2019 alusta alkaen, uuden sote-kokonaisuuden aloittaessa toimintansa. Vuosi 2017 selkiyttäneen tilannetta. Valviran nykyistä eheää kokonaisuutta ei pidä pilkkoa; valvonnan kokonaisuutta pitäisi pikemminkin vahvistaa, jotta toimialan sisäisistä synergiaeduista ja riippumattomuudesta voidaan varmistua. Valvonnan uutta organisoitumista valmisteltaessa on myös osattava hyödyntää henkilöstön asiantuntemus.

Yleisestä epävarmuudesta, suuresta työtaakasta ja henkilöstön vähenemisestä huolimatta olemme edelleen pystyneet edistämään vahvasti asiakas- ja potilasturvallisuutta. Olemme toimineet strategiamme mukaisesti ennakoivasti

ja reagoineet nopeasti toimintaympäristön muutoksiin. Olemme kuunnelleet herkällä korvalla hiljaisia signaaleja, tästä esimerkkinä suuren mediahuomion saavuttanut vanhusten kaltoinkohteluselvityksemme. Pyrimme hyödyntämään julkisuuden ja kiinnittämään huomiota mm. toimijoiden omavalvonnan tärkeyteen, sosiaalihuollon työntekijöiden ilmoitusvelvollisuuteen ja työyhteisön luottamuksellisen ilmapiirin merkitykseen. Kaltoinkohtelukyselystä seuranneista valvontatoimista kerromme tarkemmin vuonna 2017.

Kertomusvuonna Valvira on kehittänyt voimakkaasti valvontatoimintaa. Olemme tukeneet toimintayksiköiden omavalvonnan kehittämistä monin tavoin. Sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaohjelman toimeenpano sujui hyvin: toimintakertomusvuonna tehtiin useita vuorovaikutteisia ohjaus- ja arviointikäyntejä ja järjestettiin alueellisia omavalvontaseminaareja. Ohjaus- ja arviointikäynnit on otettu kentällä hyvin vastaan, ja käynneistä avoimesti viestimällä olemme pystyneet nostamaan esiin hyviä paikallisia käytäntöjä ja toisaalta valvontaviranomaisen huolenaiheita. Kaiken kaikkiaan valvonnassa on lisätty ennakoivaa toimintaa, kuten yhteydenpitoa niin julkisten palvelun järjestäjien ja tuottajien kuin yksityisten palveluntuottajien kanssa: ohjaus- ja arviointikäyntien ohella olemme mm. etsineet ratkaisuja hoitotakuaikojen ylityksiin yhdessä sairaanhoitopiirin kanssa.

Valvonta on monipuolinen kokonaisuus: ennakoivan valvonnan kehittäminen on tärkeää, mutta myös reaktiivista valvontaa tarvitaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnassa vireille tulleiden asioiden määrä on ollut toimintakertomusvuonna kasvussa. Erityisesti tämä koskee tällä hetkellä terveydenhuollon valvontaa. Valvira on kuitenkin pystynyt vastaamaan kasvaneisiin

lupa- ja valvonta-asioiden määriin tehostamalla edelleen toimintaansa, eivätkä valvonta-asioiden käsittelyajat ole pidentyneet. Eräänä syynä kasvaneisiin valvonnan asiamääriin on todennäköisesti ollut julkisuus: toimintakertomusvuonna moni sosiaali- ja terveydenhuollossamme sattunut haittatapahtuma nousi sekä perinteisessä että sosiaalisessa mediassa laajasti esille.

Toimintakertomusvuonna aloitimme sosiaalihuollon ammattihenkilöiden rekisteröinnin ja valvonnan. Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri, JulkiSuosikki, avattiin elokuussa ja sosiaalihuollon ammattihenkilöiden sähköinen asiointi marraskuussa. Vuoden lopussa rekisterissä oli 2 772 sosiaalihuollon ammattihenkilön tiedot. Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontalautakunnassa on käsitelty parisenkymmentä sosiaalihuollon ammattihenkilöön liittyvää asiaa.

Valvira on pitänyt tiiviisti yhteyttä päättäjien, eri viranomaisten, järjestöjen ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottajien kanssa: avoimella dialogilla luomme hyvää pohjaa uudistuvalla sote-palvelujärjestelmällemme. Sote-uudistuksen onnistuminen edellyttää kaikilta sote-toimijoilta uudistumista ja asiakas- ja potilaskeskeistä näkökulmaa. Vanhoja rakenteita on ravisteltava rohkeasti ja oppia on syytä ottaa myös ulkomailta. Valvira on jatkanut aktiivista toimintaansa kansainvälisissä verkostoissa sekä lakisäästeisten tehtäviensä että valvonnan eurooppalaisen kehittämisen puitteissa. Kansainvälisen yhteistyön merkitys lisääntyy tulevina vuosina entisestään mm. sote-ammattihenkilöiden ja palveluntuottajien liikkuvuuden sekä yhteiseurooppalaisen lainsäädännön (esim. vuonna 2017 uudistuva terveys- teknologian EU-lainsäädäntö) myötä.

Valvira on jatkanut jo elokuussa 2015 aloittamaansa norminpurkutyötä. Toimintakertomusvuoden lopussa poistimme lähes 30 ohjetta, kannanottoa

ja linjausta potilas- ja asiakasturvallisuudesta tinkimättä. Olemme myös kannattaneet alkoholilainsäädännön turhien normien poistamista, kansanterveyshaittojen ehkäisyä unohtamatta. Alkoholilainsäädännön kokonaisuudistus eteni toimintakertomusvuoden aikana lausunnoille. Uudistus tulee leimaamaan alkoholihallinnon seuraavia vuosia.

Olemme edelleen edistäneet aktiivisesti digitalisaatiota ja sähköistä hallintoa. Toimintakertomusvuonna otimme käyttöön uudistetun terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterin, sosiaalihuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterin sekä sosiaalihuollon ammattihenkilöiden sähköisen asioinnin. Sähköiset palvelumme laajenevat vuonna 2017. Toimintakertomusvuonna avasimme alkoholielinkeinorekisterimme tietoja avoimena datana yhteiskunnan eri toimijoiden käyttöön. Jatkamme tietosisältöjemme avaamista myös kuluvana vuonna.

Sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä uudistuvan valvonnan organisointiin liittyvä siirtymävaihe tulee olemaan haastava: muutostyö syö valvojan resursseja, minkä lisäksi meidän tulee paitsi jatkaa toimintatapojemme kehittämistä myös huolehtia lakisääteisistä tehtävistämme. Toivottavaa on, että lopulliset päätökset syntyvät nopeasti, sillä epävarmuus hankaloittaa toiminnan kehittämistä. Siirtymävaiheen tyhjäkäyntiin ei ole varaa: valvonnan on oltava iskuvalmiina, kun täysin uudenlainen sote-kokonaisuus aloittaa vuoden 2019 alussa.

Ylijohtaja

Marja-Liisa Partanen

2. Vaikuttavuus ja tuloksellisuus

Valvira toteuttaa valvonnan ja lupahallinnon keinoin sosiaali- ja terveysministeriön (STM) strategisia linjauksia ihmisten hyvinvoinnista ja elinympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Valvira tukee valvonnan ja lupahallinnon keinoin myös hallitusohjelman reformien, kärkihankkeiden ja toimintatapojen muutoksen tavoitteiden saavuttamista. Vuonna 2016 Valviran toiminnan vaikuttavuus ja tuloksellisuus pysyivät edelleen hyvällä tasolla, vaikka käytössä olevat resurssit pienenevät.

2.1 Suunnitelmallisen valvonnan kohteet valitaan riskinarvioinnin perusteella – ennakoiva ote vahvistui vuonna 2016

Suunnitelmallinen valvonta perustuu valtakunnallisiin valvontaohjelmiin. Valvontaa suunnataan vuosittain riskinarvioinnin perusteella valituille valvontakohteille, eli kohteisiin, joiden (asiakas- ja potilasturvallisuus-) riskit arvioidaan suurimmiksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaohjelman toimeenpanossa valvontamenetelminä käytettiin yhä enemmän ohjaus- ja arviointikäyntejä sekä alueellisia tilaisuuksia. Ympäri vuorokautisten päivystysyksikköjen valvonta toteutettiin tulokselliseksi osoittautunein ohjaus- ja arviointikäynnein. Käyntejä tehtiin yhteensä 17. Keskeisinä ohjaus- ja arviointikohteina olivat mm. omavalvonta, itsemääräämisoikeuden rajoitusten asianmukaisuus ja lääkitysturvallisuus. Myös sosiaalipäivystyksen ja terveydenhuollon päivystysyksikön yhteistyötä tarkasteltiin. Valvontaviranomaiset lisäsivät käyntien vaikuttavuutta viestimällä niistä avoimesti: Käynneistä nostettiin esiin sekä

paikallisia hyviä käytäntöjä että kehittämistarpeita. Sote-valvontaohjelman toimenpiteistä viestittiin sosiaalisessa mediassa omalla aihetunnisteellaan (#sotevalo16).

Terveydenhuollon kiirettömään hoitoon pääsyn valvonnassa käytettiin aiempaa enemmän vuorovaikutteisia menetelmiä. Näin pyrittiin entistä pitkäaikaisempaan vaikuttavuuteen niissä sairaanhoitopiireissä, joissa oli toistuvasti ongelmia hoidon saatavuudessa. Hoidon saatavuuden säännösten edellyttämän tason ylläpito vaatii kuitenkin jatkuvaa valvontaviranomaisen seuranta.

Toimintakertomusvuonna Valvira kehitti riskinarviointia sote-valvontaohjelman valvontakohteiden ja -menetelmien valintaan. Kehitystyötä hyödynnettiin valvontaohjelman päivittämisessä vuodelle 2017. Asiakasnäkökulman vahvistamiseksi virasto kuuli sidosryhmiään aiempaa aikaisemmassa vaiheessa valvontaohjelmaa päivittäessään. Kommentointimahdollisuus avattiin myös ensimmäistä kertaa Valviran verkkosivujen kautta kaikille aiheesta kiinnostuneille.

Valvira pyrki ennalta ehkäisemään terveydenhuollon käytössä olevien laitteiden aiheuttamia vaaratilanteita. Laitteasiantuntemusta tarvitaan yhä enemmän myös sote-valvonta-asioiden käsittelyssä ja toimintayksiköiden tarkastus-, ohjaus- ja arviointikäynneillä. Laittevalvontatyössä keskeistä on sekä valmistajien että ammattimaisten käyttäjien tekemien vaaratilanneilmoitusten analysointi. Vaaratilanneilmoitusten tiedonkeruuta muutettiin EU-viranomaisten yhteistyössä, ja niistä saatavan tiedon käsittelyä luokiteltiin ja tarkennettiin uudelleen. Tarkempi vaaratilannetieto on auttanut kohdentamaan kunkin jäsenvaltion valvontatoimia.

Alkoholielinkeinojen valvonta oli suunnitelmallista ja perustui tarkastussuunnitelmaan ja riskinarviointiin. Riskinarvioinnissa huomioitiin mm. tuotannon laajuus, valvontakohteen tilat ja laitteet, omavalvonnan taso ja

henkilöstön asiantuntemus. Valvontatarkastusten painopistealueina olivat mm. omavalvonnan toimivuus, tuotteiden jäljitettävyys ja ns. nimisuoja- tuotteiden valvonta. Ennakoivan valvonnan, ohjauksen ja neuvonnan merkitys korostuu toiminnanharjoittajien määrän kasvaessa voimakkaasti. Myös uusilla valvontamenetelmillä, esim. asiakirjatarkastuksilla, lisätään valvontakohteiden kattavuutta.

Alkoholihallinnon valvontaohjelman vuoden 2016 painopisteinä olivat hallinnollisen taakan keventäminen, viranomaiskäytäntöjen kehittäminen sekä aktiivinen viestintä ja vuorovaikutus. Valvira tuki aluehallintovirastoja alueellisten infotilaisuuksien järjestämisessä. Hallinnollisen

taakan keventämistä jatkettiin mm. pidentämällä tilapäisten tapahtumien myynti-ilmoituksen määräaika.

Ympäristöterveydenhuollon ohjauksessa painotettiin ennakoivaa toimintaa mm. laatimalla useita ohjeita (esim. ohjesarja talousveden laadun turvaamiseksi) ja kouluttamalla monipuolisesti mm. allas- ja talousvesiasetusten soveltamisesta, ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmistä ja laivatarkastuksista. Valvira laati lisäksi ohjeen kunnan terveydensuojeluviranomaiselle varautumisesta ja toiminnasta säteilyvaaratilanteessa sekä laajan asu-

misterveysasetuksen soveltamisohjeen. Valvira osallistui Loviisa 16 -säteilyonnettomuusharjoitukseen, jonka päätehtävänä oli testata osallistuvien organisaatioiden varautumista, toimintaohjeita ja viranomaisyhteistyötä. Valvira osallistui myös talousveden turvallisuussuunnitelman (WSP) jalkauttamiseen. Ympäristöterveydenhuollon valvontaa kehitettiin myös yhdessä aluehallintovirastojen kanssa laatimalla malli terveydensuojelun ja tupakkalain valvonnan arviointi- ja ohjauskäynteihin.

Elokuun puolivälissä voimaan tulleen uuden tupakkalain toimeenpano näkyi toimintakertomusvuonna vahvasti.

Elokuun puolivälissä voimaan tulleen uuden tupakkalain toimeenpano näkyi toimintakertomusvuonna vahvasti. Tupakkalain koskevat verkkosivusisällöt uudistettiin täysin ja muutokset myyntiluparekisteriin toteutettiin. Valvira julkaisi uuden lain mukaiset ohjeet tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden luvanvaraisesta vähittäismyynnistä, omavalvonnasta, esilläpitokiellosta sekä ulkoalueilla järjestettävien yleisten tilaisuuksien tupakointikielloista. Uuden lain myötä Valviran tehtävät laajenivat etenkin tuotevalvonnan osalta: tupakkatuotteiden tuotevalvonnan lisäksi Valvira valvoo myös esimerkiksi sähkösavukkeita ja niissä käytettäviä nikotiininesteitä. Uuden tupakkalain myötä sen soveltamispiiriin kuuluvista tuotteista on tehtävä ilmoitus Valviralle ennen tuotteen markkinoille tuloa. Vuoden loppuun mennessä Valvira sai noin 7 500 ilmoitusta tupakkalain alaisista tuotteista.

Vuonna 2016 ei rekisteröity yhtään uutta biopankkia, mutta Helsingin Urologisen Biopankin (HUB) oikeudet ja velvollisuudet siirrettiin Helsingin Biopankkiin. Kansallisena tavoitteena on biopankkiresurssien integrointi ja vaihtoehtojen arviointia varten asetettiin vuonna 2016 asiantuntijaryhmä. Ryhmä on ehdottanut yhden palveluntuottajan mallia, jossa biopankit toimisivat yhteistoiminnassa osuuskuntamuotoisesti.

2.2 Valvonnan kehittäminen jatkuu – omavalvonnan ensisijaisuus korostuu edelleen

Toimintakertomusvuonna siirryimme yhä strategisempaan ohjaukseen ja valvontaan. Myös valvonnan menetelmät kehittyvät: valvonnassa käytetään aiempaa laajemmin vuorovaikutteisia menetelmiä, kuten tapaamisia valvonnan kohteena olevien organisaatioiden edustajien kanssa sekä ohjaus- ja arviointikäyntejä, samoin ennakoivaa ohjausta verkostojen kautta.

Valvira on edistänyt omavalvonnan ensisijaisuutta monin keinoin, mm. Valviran virkamiesten pitämässä koulutuksissa, valvottavien ja yhteistyökumppanien kanssa järjestetyissä tapaamisissa sekä erilaisissa tilaisuuksissa. Kuntia on ohjattu toimeentulotuen ja lastensuojelun määräaikaisten omavalvonnan toteuttamisessa. Ohjaus- ja arviointikäynneillä on arvioitu ja tuettu toimintayksikön omavalvontatyötä ja sen parantamista. Toimintavuoden aikana tietoon tulleiden haittatapahtumien yhteydessä Valvira on ohjannut organisaatioita epäkohtien edellyttämässä selvitys- ja arviointityössä sekä varmistanut omavalvontatoimenpiteiden asianmukaisuuden.

Toimintavuoden aikana monet potilas- ja asiakasturvallisuusasiat (mm. Kupittaa sairaala, käytettyjen neulojen uudelleenkäyttö HUSLABissa, sairaanhoitopiirien matkapuhelinoperaattoriongelmat, potilas- ja asiakastietojärjestelmiin liittyvät vaaratilanteet, mammografiaseulonnat) olivat poikkeuksellisen paljon julkisuudessa. Ilmi tulleiden haittatapahtumien yhteydessä on voitu todeta, että toimintayksiköissä on ryhdytty ripeästi selvittämään tilannetta, varmistamaan potilasturvallisuus ja tekemään välitömiä korjaavia toimenpiteitä. Julkisuuteen nousseiden haittatapahtumien määrä ei myöskään kerro potilasturvallisuuden heikentymisestä. Valvonnan näkökulmasta on positiivista, että toimintayksiköt ovat informoineet valvontaviranomaisia tietoonsa tulleista virheistä ja muista haittatapahtumista entistä avoimemmin.

Omavalvonnan tehostumisesta näkyy merkkejä myös sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontalautakunnassa: käsiteltyjen ammatinharjoittamisoikeuden rajoittamista ja poistamista koskevien päätösten määrä väheni jo toisena peräkkäisenä vuotena. Tämä kertonee siitä, että toimintayksiköissä puututaan omavalvonnallisesti aiempaa aikaisemmin työntekijöiden ammattitoiminnassa havaittuihin epäkohtiin. Omavalvonnan

tehostuminen näkyy myös opiskeluun soveltumattomuuteen liittyvien ns. SORA-ilmoitusten ja asiaa koskevien yhteydenottojen lisääntymisenä.

Valvonnan vaikuttavuutta lisättiin avoimella viestinnällä: toimintakertomusvuonna Valvira viesti aktiivisesti mm. mediassa esiin nousseiden haittatapahtumien valvonnan etenemisestä, sote-valvontaohjelman toimeenpanosta ja Valviran lausunnoista. Viestinnällä nostettiin esiin valvonnan tavoitteita ja tarpeita käynnissä olevassa sote- ja maakuntauudistuksessa. Vuoden aikana julkaistiin 9 mediatiedotetta, 99 verkkouutista ja 1 139 twiittiä (8, 89 ja 276 vuonna 2015). Valviran verkkosivuilla oli toimintakertomusvuonna n. 3 300 000 sivukatselua (2 950 000 vuonna 2015) ja noin 760 000 yksilöityä kävijää (650 000 vuonna 2015).

Toimintaympäristössä havaittuihin ongelmiin puututtiin ennakoivalla otteella. Valvira selvitti vanhusten kaltoinkohtelua sosiaalihuollon ympärivuorokautisissa yksiköissä. Valviran kyselyyn vastasi 7 406 yksiköiden työntekijää. Kysely nousi laajasti julkisuuteen ja nosti vanhuspalveluiden tilan yleiseen keskusteluun. Valvonnan vaikuttavuuden lisäämiseksi kyselyn tuloksista ja kaltoinkohtelusta yleisesti viestittiin laajasti Valviran verkkosivuilla ja sosiaalisessa mediassa. Kysely on herättänyt myös sekä akateemista että kansainvälistä mielenkiintoa.

Valvirassa panostettiin edelleen valvonnan vaikuttavuuden kehittämiseen. Terveystieteiden valvonta-asioiden prosessit on uudistettu perusteellisesti, jotta niukat voimavarat saadaan kohdennettua mahdollisimman vaikuttavasti, ja suunnattua aiempaa enemmän resursseja omavalvonnan ohjaukseen ja suunnitelmaperusteiseen sekä ennakoivaan valvontaan. Asiat priorisoidaan potilasturvallisuusriskin arvioinnin perusteella, ja monet kantelut ja muut valvonta-asiat siirretään käsiteltäväksi toimintayksiköihin.

Prosesseja uusimalla Valvira pystyi edelleen lyhentämään terveydenhuollon valvonta-asioiden käsittelyaikoja siitä huolimatta, että vireille tuli

Vaikuttava valvonta tarvitsee kattavaa tietopohjaa.

aiempaa enemmän valvonta-asioita (kanteluita jopa 22 % edellisvuotta enemmän).

Vaikuttava valvonta tarvitsee tuekseen kattavaa tietopohjaa. Toimintakertomusvuonna Valvira osallistui aktiivisesti valvonnan tietopohjan kehittämiseen tuomalla kehittämistyöhön valvonnan näkökulmaa. Mm. lausunnossaan sote-tietojen tietoturvallisesta käytöstä Valvira korosti valvontaviranomaisten tietotarpeita, jotka eräiltä osin eroavat

mm. tutkimuksellisista tiedontarpeista.

Sote-valvonnan tilastoja kehitettiin edelleen palvelemaan paremmin valvonnan tietotarpeita. Uudistetut tilastot julkaistiin Valviran verkkosivuilla ja niistä viestittiin aktiivisesti.

Valvonnan menetelmiä kehitettiin myös kansainvälisessä yhteistyössä, erityisesti European Partnership for Supervisory Organisations (EPSO) työryhmässä. Riskinarviointiin ja omavalvonnan kehittämiseen paneuduttiin myös Ruotsin sisarviraston (IVO) kanssa järjestetyssä työpajassa.

Toimintakertomusvuonna Suomi toimi Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajana. Tähän liittyen Valvira järjesti ja toimi puheenjohtajana kahdessa Nordiska gruppen för hälsopersonal (NGH) -ryhmän kokouksessa. Kokouksissa käsiteltiin laajasti terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontaan liittyviä kysymyksiä. Lisäksi tupakkalain toimeenpanoon liittyen Valvira osallistui aktiivisesti Euroopan komission tupakkatuotedirektiivin alaisiin ryhmiin. Terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden valvonnassa yhteistyö muiden EU-viranomaisten kanssa on edelleen lisääntynyt. Lääkinnällisten laitteiden EU-lainsäädännön muutostyö on työllistänyt kansallisia viranomaisia pitkään: Kansallisesta lainsäädännöstä ollaan siirtymässä EU-asetuksiin, joiden sisältö saatiin vuonna 2016 lähes valmiiksi yli neljän vuoden työn tuloksena. Valviran asiantuntijat ovat kiinteästi olleet mukana Suomen kannan muodostamisessa.

2.3 Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden rekisteröinti parantaa asiakasturvallisuutta

Vuonna 2016 Valvirassa tehtiin 19 892 terveydenhuollon ja 2 772 sosiaalihuollon ammatinharjoittamisoikeutta koskevaa päätöstä. Terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri Terhikki uudistettiin, ja elokuussa otettiin käyttöön myös sosiaalihuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri, Suosikki. Uudistuksen myötä Valvirassa siirryttiin sähköiseen asianhallintaan ja mm. sähköiseen allekirjoitukseen ammattihenkilöihin liittyvissä prosesseissa.

Terveydenhuollon ammattihenkilölaki uudistui vuoden 2016 alusta. Muutoksen myötä Valvira on voinut tarkistaa kielitaidon myös EU/ETA-valtioiden kansalaisilta. Hakijan onkin tullut esittää ammatinharjoittamisoikeutta koskevan hakemuksen liitteenä todistus riittävästä kielitaidosta, jos Valvira on epäillyt kielitaidon riittävyttä. Valvira on myös edellyttänyt kielitaitotodistuksen toimittamista edelleen kaikilta niiltä hakijoilta, jotka eivät ole EU/ETA-valtion kansalaisia. Lisäksi työnantajan velvollisuutena on varmistaa, että kaikilla sen palveluksessa työskentelevillä terveydenhuollon ammattihenkilöillä on riittävä ammatillinen kielitaito. Lakimuutoksen myötä otettiin myös käyttöön ns. eurooppalainen ammattikortti ja sähköinen hälytysjärjestelmä.

1.3.2016 voimaan tullut sosiaalihuollon ammattihenkilölaki toi myös sosiaalihuollon ammattihenkilöt Valviran rekisteröinnin ja valvonnan piiriin. Tavoitteena on parantaa sosiaalihuollon asiakasturvallisuutta sekä asiakkaan oikeutta laadultaan hyvään sosiaalihuoltoon. Laki selkiyttää sosiaalihuollon ammattihenkilöiden oikeuksia ja velvollisuuksia. Lain voimaantulon jälkeen Valvira alkoi vastaanottaa hakemuksia, joilla haetaan oikeutta harjoittaa sosiaalihuollon ammattia laillistettuna ammattihenkilönä tai pyydetään merkitsemään rekisteriin oikeus käyttää nimikesuojattua sosiaalihuollon ammattinimikettä. Valviran verkkosivuilla avattiin laajat sosiaalihuollon ammattioikeuksia ja valvontaa koskevat sisältösivut. Valvira järjesti yhteistyössä STM:n ja alue-

hallintovirastojen kanssa viisi alueellista koulutustilaisuutta. Sosiaalihuollon ammattihenkilölain toimeenpanon kampanjasivusto Facebookissa oli koko toimintavuoden aktiivinen: sivuston julkaisut tavoittivat lähes 130 000 lukijaa.

Vuoden 2016 loppuun mennessä Valvira vastaanotti lähes 15 000 sosiaalihuollon ammattioikeushakemusta. Marraskuussa käyttöön otettu hakemusten sähköinen asiointi helpotti ja nopeutti hakuprosessia.

2.4 Valvonnassa varaudutaan sote- ja maakuntauudistukseen

Valvirassa on toimintakertomusvuonna varauduttu sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen ja maakuntauudistuksen toimeenpanoon. Valvira on tuonut aktiivisesti esiin uudistuksiin liittyvää valvonnan näkökulmaa mm. työryhmätyöskentelyssä, useissa toimintakertomusvuonna antamissaan lausunnoissa (mm. lausunnot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisalakia ja maakuntalakia koskeneesta lakipaketista sekä sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamista koskeneesta laista) ja erilaisissa asiantuntijakirjoituksissa.

Valvira varautui tuleviin muutoksiin myös kehittämällä yhteistyötä aluehallintovirastojen kanssa. Valviran ja aluehallintovirastojen välisiä yhteistyörakenteita muokattiin vaikuttavuustavoitteet huomioiden: yhteistä koordinaatioryhmää ja sen valmistelutyötä vahvistettiin, jotta ryhmä pystyy entistä tehokkaammin toteuttamaan asettamispäätöksen mukaista kehittämistehäväänsä sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnan yhdenmukaistamiseksi muuttuvassa toimintaympäristössä.

Valvira ja aluehallintovirastot käsittelivät koordinaatioryhmän syksyn kokouksissa ja aluehallintovirastojen tulosohjaustyöpajassa sote-alan valvonnan haasteita. Keskusteluissa todettiin yhteisesti, että tuleviin tarpeisiin vastaamiseksi on syytä käynnistää Valviran ja aluehallintovirastojen yhteinen konkreettinen kehittämistyö, joka tähtää valvonnan pitkäjänteiseen kehittämiseen. Tehtävä sai työnimen ”Sote-alan valvonnan pitkäjänteinen kehittäminen”, ja kehittämistyötä ja sen etenemistä seurataan vuoden 2017 jokaisessa koordinaatioryhmän kokouksessa.

Valvira on varautunut tuleviin muutoksiin hyvin.

3. Toiminnallinen tehokkuus

3.1 Toiminnan tuottavuus

3.1.1 Tulostavoitteet ja niiden toteutuminen

HYVINVOINTI JA TERVEYS -PAINOPISTEALUEESEEN LIITTYVÄT HALLITUSOHJELMAN MUKAISET KÄRKIHANKKEET		
1) PALVELUT ASIAKASLÄHTÖISIKSI		
TOIMINNALLINEN TAVOITE JA TULOSTAVOITE 2016	TOIMENPITEET 2016	ARVIO 2016 (1-5)
Siirrytään strategisempaan ohjaukseen ja valvontaan - valvontaprosessit uudistetaan - omavalvonta valvonnan perusteena	<p>Valvira uudisti valvontakulttuuria. Uudistuvan, luottamusperusteisen valvontamallin keskiössä on palveluntuottajien omavalvonta. Omavalvonnan tuki ja varmistaminen korostuivat kaikessa viranomaisvalvonnassa.</p> <p>Terveydenhuollon valvonta-asioiden prosessit on uudistettu perusteellisesti. Valviralle kuuluvista kanteluista enää runsaat 40 % otetaan selvitettäväksi. Muihin joko vastataan kirjeellä tai asia siirretään toimintayksikköihin käsiteltäväksi muistutuksena. Toimintayksiköille on laadittu ohje muistutusten käsittelystä. Myös selvitettäväksi otettavien kantelujen käsittelyprosessi on uudistettu.</p> <p>Myös ns. varsinaisista valvonta-asioista (ilmoituksella yms. vireille tulevista) osa siirretään toimintayksikköihin hoidettavaksi omavalvonnallisesti, osaan vastataan kirjeellä. Selvitettäväksi otettavat asiat valikoidaan potilas-turvallisuusriskin arvioinnin perusteella.</p> <p>Valvonnassa käytetään aiempaa laajemmin vuorovaikutteisia metodeja (mm. tapaamiset valvonnan kohteena olevien organisaatioiden johtajien/esimiesten kanssa) sekä ohjaus- ja arviointikäyntejä, samoin ennakoivaa ohjausta verkostojen kautta. Kaikessa ohjauksessa ja valvonnassa korostetaan omavalvonnan ensisijaisuutta ja opastetaan sen toteuttamisessa.</p> <p>Sosiaalihuollon valvonnan prosesseja on tehostettu: Muistutuksena käsiteltäväksi siirrettiin kaksinkertainen määrä asioita vuoteen 2015 verrattuna. Jokaiseen kuntaan lähetettiin ohjaava kirje toimeentulotuen ja lastensuojelun määräaikaisten omavalvonnasta. Sosiaalihuollon reaktiivisessa valvonnassa on kiinnitetty huomiota omavalvontasuunnitelmiin.</p> <p>Valvira järjesti kolme alueellista sote-omavalvontaseminaaria yhdessä aluehallintovirastojen kanssa.</p>	4½-5
Valvirassa luodaan (väliaikainen) riskiperusteinen sote-valvontamalli Valviran työkaluilla/-menetelmillä ja tietopohjalla ennen sote-alueiden toiminnan käynnistymistä	Valvira kehitti riskinarviointia sote-valvontaohjelman valvontakohteiden ja -menetelmien valintaan. Lähtökohtana olivat Valviran perustehtävä ja viraston toimintaa ohjaavat keskeiset asiakirjat, tietopohjana sosiaali- ja terveydenhuollon sektorin olemassa olevat THL:n tai muiden tiedontuottajien tilastot ja muut julkiset tutkimusaineistot.	4

2) EDISTETÄÄN TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA SEKÄ VÄHENNETÄÄN ERIARVOISUUTTA

TOIMINNALLINEN TAVOITE JA TULOSTAVOITE 2016	TOIMENPITEET 2016	ARVIO 2016 (1-5)
<p>Suunnitelmallinen valvonta kohdistuu eriarvoisuuden vähentämisen kannalta keskeisiin kohteisiin THL:lta saatavien tietojen pohjalta (TEA-viisari, kouluterveys-kysely)</p> <p>- sote-valvontaohjelman mukaiset valvontatoimenpiteet yhteistyössä AVIen kanssa</p>	<p>Valvira toteutti suunnitelmallista sote-valvontaa valvontaohjelman vuoden 2016 painopisteiden mukaisesti, jotka olivat 1) päivystystoiminta, 2) kotiin annettavat palvelut, 3) hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä lasten ja nuorten ehkäisevät palvelut, 4) hoitoon pääsyn enimmäisajat sekä lastensuojelun ja toimeentulotuen määrääjat sekä 5) itsemääräämisoikeuden toteutuminen kehitysvammahuollossa.</p> <p>Valvira toteutti tuloksellisesti, vuorovaikutuksellisia ohjauksen ja valvonnan menetelmiä käyttäen, sairaanhoitopiiriin kiireettömän hoidon saatavuuden valvonnan ja ympärivuorokautisten päivystysyksikköjen valvonnan. Valvonnan yhteydessä on arvioitu mm. omavalvonnan toteutumista. Päivystysyksikköjen valvonta on toteutettu pääasiallisesti ohjaus- ja arviointikäyntein. Valvira on ohjannut aluehallintovirastoja terveyskeskusten hoidon saatavuuden valvonnassa, päivystysyksikköjen valvonnassa ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valvonnassa.</p> <p>Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valvonnan suunnitelmallisen valvonnan toimenpiteitä jatkettiin vuonna 2016. AVIt ovat toteuttaneet Valviran ja AVIen yhdessä laatiman suunnitelman ja Valviran ohjauksen mukaisesti ennaltaehkäisevien palvelujen ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valvontatoimet.</p> <p>Valvira ja AVIt toteuttivat yhteistyössä lastensuojelun ja toimeentulotuen määrääajien systemaattisen valvonnan. Valvontaviranomaiset käyttivät valvonnan tietopohjana THL:n tuottamaa aineistoa. Valvira analysoi THL:n toimittaman aineiston, sopi AVIen kanssa valvonnan indikaattoreista ja siirsi aineistot AVI:ille.</p> <p>Sosiaalipäivystykseen tehtiin 7 (Inari, Oulu, Kemiönsaari, Kokkola, Itä-Uudenmaan sosiaalipäivystys, Etelä-Karjalan sote-rinki, Kuopio) ohjaus- ja arviointikäyntejä yhdessä AVIen kanssa.</p> <p>Kehitysvammaisten itsemääräämisoikeuden vahvistaminen -tilaisuuksia järjestettiin 5 (Tampere, Helsinki, Turku, Oulu, Turku (ruotsinkiel.), Kehva-ohjaus- ja arviointitilaisuuksia 2 (Oulu ja Kouvola).</p> <p>Valvira toteutti kaltoinkohtelua koskevan kyselyn vanhustenhuollon ympärivuorokautisten asumispalveluyksikköjen työntekijöille. Kyselyyn vastasi 7 406 työntekijää noin 1 300 yksiköstä. Valvonnan vaikuttavuuden lisäämiseksi tuloksista viestittiin laajasti mediassa ja verkkosivuilla. Myös reaktiivinen valvonta aloitettiin (40 kohdetta).</p>	4
<p>Tupakkalain kokonaisuudistuksen toimeenpano:</p> <p>- Tarpeelliset ohjeet on laadittu</p> <p>- Uusien tehtävien prosessit ja tietojärjestelmät ovat olemassa</p>	<p>Osa ohjeista on laadittu ja julkaistu, osa uusitaan vasta 2017 valvontaan syksyllä 2016 kohdistetuista resursseista johtuen. Koulutussuunnitelma on laadittu ja koulutus toteutettu syksyllä. Prosessien luominen uusiin lupa- ja valvontatehtäviin on valmisteilla. Myyntiluparekisterin laajennus on toteutettu.</p>	4
<p>Valvira edistää ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelmaa omavalvonnan ja riskiperusteisen valvonnan sekä paikallisen vaikuttamisen kautta</p>	<p>Paikallinen vaikuttaminen on sisällytetty Valviran ja AVIen extranetin ohjeistukseen. Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman edistäminen huomioitiin merkittävällä tavalla alkoholihallinnon vuoden 2017 valvontaohjelman valmistelussa.</p>	4
<p>Käynnistetään rakennusterveysohjelma / Rakennusterveysohjelman toimeenpanon edistäminen</p>	<p>Asetuksen soveltamisohje julkaistiin toukokuussa 2016, meluosio syyskuussa. Asunnon tarkastusohje julkaistaan maaliskuussa 2017.</p>	3½

3) TOTEUTETAAN LAPSI- JA PERHEPALVELUJEN MUUTOSOHJELMA

TOIMINNALLINEN TAVOITE JA TULOSTAVOITE 2016	TOIMENPITEET 2016	ARVIO 2016 (1-5)
Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnitelmallisella ohjauksella ja valvonnalla vahvistetaan lapsiperheiden varhaista tukea ja ennalta ehkäiseviä palveluita THL:lta saatavien tietojen pohjalta	Valvira esitti STM:lle kommentit LAPE-kärkihankkeen hankesuunnitelmaluonnoksesta korostaen erityishaasteena tilanteita, joissa lapsi ja perhe tarvitsevat useaa eri palvelua. Lapsiperheiden varhaiseen tukeen liittyen Valvira antoi lausunnot lapsiasiavaltuutetun tietopyyntöön ja vuosikirjaan. Virasto korosti lausunnoissaan valvonnan perustana olevan tietopohjan kehittämistarpeita.	4

4) KEHITETÄÄN IKÄIHMISTEN KOTIHOITOA JA VAHVISTETAAN KAIKENIKÄISTEN OMAISHOITOA

TOIMINNALLINEN TAVOITE JA TULOSTAVOITE 2016	TOIMENPITEET 2016	ARVIO 2016 (1-5)
Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnitelmallisella sekä riskiperusteisella valvonnalla ja ohjauksella vahvistetaan iäkkäiden palvelurakennemuutostusta THL:lta saatavien tietojen pohjalta	<p>THL lähetti kyselyn kuntiin ja yksityisille palvelujen tuottajille loppuvuodesta 2016, joten aineiston analyysi ja toimeenpano siirtyivät seuraavalle vuodelle.</p> <p>STM:n ja AVlen kanssa järjestettiin kaksi alueellista tilaisuutta koskien lapsiperheiden ja ikääntyvien kotiin annettavia palveluja (Oulu, Helsinki).</p> <p>Valvira esitti STM:lle kommentit kärkihankkeen hankesuunnitelmaluonnoksesta korostaen tarvetta kehittää ikäihmisten palveluja integroituina palvelukokonaisuuksina.</p> <p>Valvira oli mukana valmistelemaan "Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa" -kärkihankkeen puitteissa toteutettua kyselyä vanhustenhuollon palvelujen tilasta toimipaikoille ja kunnille. Ikäihmisten kotiin annettavat palvelut olivat sote-valvontaohjelman vuoden 2016 painopiste. Nämä palvelut valittiin riskinarvioinnin perusteella valvontakohteeksi myös vuonna 2017. Em. kyselyn tuloksia tullaan käyttämään vuoden 2017 valvontaohjelman mukaisessa suunnitelmallisessa valvonnassa.</p>	3

REFORMIT, KÄRKIHANKKEET

1) SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON UUDISTUS

TOIMINNALLINEN TAVOITE JA TULOSTAVOITE 2016	TOIMENPITEET 2016	ARVIO 2016 (1-5)
<ul style="list-style-type: none"> - ennakollinen valvonta/ohjaus painotuvat - sote palveluntajien/-järjestäjien omavalvonta perustuu kansallisiin omavalvontamalleihin - sote omavalvonnan arviointi; on kehitetty kansalliset indikaattorit hallinnonalan yhteistyössä; Valvira osallistuu kehittämistyöhön - sote valvontaprosessit ovat yhdenmukaiset ja sisältävät integraation tarkastelun	<p>Kaikessa ohjauksessa ja valvonnassa on painotettu omavalvonnan ensisijaisuutta. Valtakunnalliseen sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaohjelmaan perustuvaa valvontaa on toteutettu mm. ohjaus- ja arviointikäynnin sekä valvottavien organisaatioiden johdon kanssa järjestetyin keskustelutilaisuuksin. Käyntien ja tilaisuuksien yhdenmukaistamisen toteuttamista sekä jälkikäteistä vaikuttavuusarviointia varten luotiin valvonnan käytännön toteuttamista ohjaavat työkalut. Toimintayksikköjen esimiehiä ja johtavia virkamiehiä on ohjattu konkreettisesti ja erittäin runsaasti omavalvonnan käytännön toimenpiteissä. Vireille tulleita valvonta-asioita on ohjattu lisääntyvästi toimintayksiköihin selvitettäväksi omavalvonnallisesti. Toimintayksiköille on laadittu ohjeet muistutuksen käsittelystä. Valvontaprosessien uudistamista on käsitelty AVlen kanssa järjestetyissä palaverissa.</p> <p>Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontaprosessit on sovitettu yhteen ja luotu yhteiset menettelytavat.</p>	4½

2) KUNTIEN KUSTANNUSTEN KARSIMINEN TEHTÄVIÄ JA VELVOITTEITA VÄHENTÄMÄLLÄ

TOIMINNALLINEN TAVOITE JA TULOSTAVOITE 2016	TOIMENPITEET 2016	ARVIO 2016 (1-5)
<ul style="list-style-type: none"> - normiluonteisten ohjeiden ja suositusten käyttämisestä valvonnassa luovutaan - valvonta ja ohjaus kohdennetaan strategisesti riskiarvioinnin pohjalta - THL-Valvira-AVI; yhteisen tietopohjan käytön systemaattisuuden lisääminen	<p>Valvira poisti verkkosivuiltaan vuoden lopussa lähes 30 ohjetta, kannanottoa ja linjausta potilas- ja asiakas-turvallisuudesta tinkimättä.</p> <p>Valvira kehitti riskinarviointia sote-valvonta- ohjelman valvontakohteiden ja menetelmien valintaan.</p> <p>Valvira osallistui hallinnonalan valtakunnallisen tietopohjan kehittämiseen valvonnan näkökulmasta. Toiminnan muotoja olivat säännölliset tiedonkeruut, viralliset työryhmät, verkostot ja epämuodolliset asiantuntijatapaamiset.</p>	4

3) DIGITALISAATIO, KOKEILUT JA NORMIEN PURKU, DIGITALISOIDAAN JULKISET PALVELUT

TOIMINNALLINEN TAVOITE JA TULOSTAVOITE 2016	TOIMENPITEET 2016	ARVIO 2016 (1-5)
<ul style="list-style-type: none"> - Lupaprosessia kevennetään ja lupakäsittelyä tehostetaan	<p>Luotu lupahallinnon yhteiset ohjeet. Valvirassa on jatkettu Sampo-hanketta tavoitteena ottaa käyttöön uusi asianhallintajärjestelmä. Sosiaali- ja terveydenhuollon yksityisten palveluntuottajien rekisteriin (Valveri) on rakennettu sähköisen asioinnin mahdollistavaa osuutta. Molemmat hankkeet jatkuvat vuoden 2017 puolelle.</p>	3
<ul style="list-style-type: none"> - sosiaali- ja terveydenhuollon ammattioikeusasiat	<p>Sähköinen prosessi/ käsittelyajat ovat toteutuneet velvoittavien käsittelyaikojen osalta.</p>	4

TOIMINNALLINEN TAVOITE JA TULOSTAVOITE 2016	TOIMENPITEET 2016	ARVIO 2016 (1-5)
<ul style="list-style-type: none"> - yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon lupa-asiat - sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta-asiat - terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden valvonta-asiat - raskauden keskeyttämistä koskevat hakemukset 	<p>Yksityisen sosiaali- ja terveydenhuollon lupa-asioiden, sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta-asioiden, terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden valvonta-asioiden ja raskauden keskeyttämistä koskevien hakemusten käsittelyaikataavoitteet ovat toteutuneet.</p> <p>Terveydenhuollon valvonta-asioiden käsittelyajat ovat lyhentyneet huomattavasti käsittelyprosessien kokonaisvaltaisen uudistamisen seurauksena.</p>	5
<ul style="list-style-type: none"> - Julkisia palveluja ja hallinnon prosesseja digitalisoidaan 	<p>Valvira on valmistellut digitalisaatiosuunnitelmaa osana koko hallinnonalan suunnitelmaa (Hallinnonalan digitalisaatiolinjaukset 2025 – toimeenpanosuunnitelma). Valvira on toiminut esimerkkivirastona hallinnonalan digitalisaation toimeenpanosuunnitelman laatimisessa. Digitalisaation kehittämistä ja toimeenpanon suunnittelua on valmisteltu myös osana KA-kehittämispolun päivitystä.</p>	4
<ul style="list-style-type: none"> - Digitalisaation toteuttaminen STM:n kärkihankkeissa 	<p>Tavoite: Merkittävässä hankkeissa KA-menetelmä ja hankesalkku ovat käytössä. Valvira toimii KA-vuosikellon ja hallintamallin mukaisesti noudattaen yhteistä arkkitehtuuria.</p> <p>STM auditoi talvella 2016 Valviran KA-menettelyt. Auditoinnissa todettiin, että Valviran kokonaisarkkitehtuurin sisältö ja hallinta täyttävät perustason vaatimukset.</p>	4
<ul style="list-style-type: none"> - Terveyden ja hyvinvoinnin seurannan ja tilastoinnin digitalisointi, toimipaikka-tiedot ja tiedolla johtaminen 	<p>Tavoite: THL käynnistää nykytilakartoituksen, tavoitetilan määrittämisen ja hankesuunnitelman mukaiset toimeenpanot.</p> <p>Valvira on osallistunut hankkeeseen erityisesti toimipaikkatietojen osalta (tavoitetilamäärittely ja arkkitehtuurityö).</p>	5
<ul style="list-style-type: none"> - Lupa- ja valvontatoiminnan digitalisointi 	<p>Valvira on osallistunut TEMin johtamaan lupa- ja valvontatoiminnan digitalisointihankkeeseen. Sosiaali- ja terveydenhuollon lupa- ja valvontatoiminta on valittu mukaan hankkeeseen yhdeksi uudeksi asiakas-/kohderyhmäksi. Hankkeessa on kartoitettu nykytilaa, aloitettu arkkitehtuurin kuvaaminen, kilpailutettu asiantuntijatuki palvelumuotoiluun ja muutoinakin yhteistyössä TEMin, STM:n ja muiden keskusvirastojen kanssa valmisteltu hankkeen konkreettista toimeenpanoa.</p>	4
<ul style="list-style-type: none"> - Ympäristöterveydenhuollon yhteiskäyttöinen (keskitetty) tietojärjestelmä VATI 	<p>Tavoite: Osallistutaan VATI-projektiin. VATI:ssa olevan valvontatiedon laatua parannetaan.</p> <p>Valviran tietohallinnosta on osallistuttu projektiin siltä osin kuin hankkeessa on tarvittu tietohallinnollista osaamista ja yhteistyötä.</p> <p>Valvira on osallistunut ohjaus- ja kehittämisryhmien kokouksiin sekä VATI-ideointiin. Keskitytty erityisesti uimarantojen kohdetietojen oikeellisuuteen, VATI-prosessien kuvaus meneillään.</p>	3½
<ul style="list-style-type: none"> - Sähköisen asioinnin ja digitaalisten työkalujen lisääminen 	<p>Henkilöstörakenteen optimointi asiantuntijatyöhön. Avustavan henkilöstön osuus vähenee 25 %:sta 22 %:iin: Tavoitteena ollut 22 % saavutettiin.</p>	5

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALAN YHTEISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN VALVIRASSA

1) HALLINNONALAN YHTEISET ICT-HANKKEET

TOIMINNALLINEN TAVOITE JA TULOSTAVOITE 2016	TOIMENPITEET 2016	ARVIO 2016 (1-5)
ICT- linjausten toimeenpanosuunnitelman laatiminen. Yhteishankkeiden toimeenpanot/yhteinen hallintamalli käytössä. Korotetun tietoturvan projekti etenee ja virasto tuottaa kyber-turvallisuuden tilannekuvaa.	Toimeenpanosuunnitelmat on laadittu hallinnonalan yhteistyönä. Tietohallintaselvityksen jatkoehdotusten osalta on toteutettu tietohallinnon tavoiteasetanta ja mittaristo. Käytäntöjen virastokohtainen jalkautus ja päivittäminen jatkuvat. Aloitettu kehitystyö ICT-hankintojen linjauksista ja yhteisistä käytännöistä. Tuotetaan tiedot hallinnonalan yhteiseen järjestelmäkarttaan. Hankesalkku on käytössä kaikissa kehitysprojekteissa. Perustietotekniikan osalta on otettu käyttöön lähes kaikki Valtorin tuotteistetut palvelut (mm. Valtti-työasemapalvelu). Yhteiset hankkeet on toteutettu (sidosryhmätiedon hallintajärjestelmä & yhteistyöalusta) ja yhteinen hallintamalli on käytössä. Valvirassa on edetty kohti korotettua tietoturvatasoa. Kyberturvallisuuden tilannekuvaa ylläpidetään	4

2) VIRASTOLLA ON HANKINTATOIMESSA HANKO-MALLIN MUKAINEN OHJE (HANKINTOJEN SUUNNITTELU JA VALMISTELU OSANA TOIMINNAN JA TALOUDEN SUUNNITTELUA).

TOIMINNALLINEN TAVOITE JA TULOSTAVOITE 2016	TOIMENPITEET 2016	ARVIO 2016 (1-5)
Virasto on laatinut ohjeen viraston hankintatoimen ohjauksesta ja organisoinnista ja se on otettu käyttöön.	Ohje hankintatoimen ohjauksesta ja organisoinnista on valmisteltu ja hyväksytty tammikuussa 2017, joten käyttöönotto vuonna 2017.	3

3) VALTION TOIMITILASTRATEGIAN MUKAINEN TILATEHOKKUUS SAAVUTETAAN VUOTEEN 2019 MENNESSÄ

TOIMINNALLINEN TAVOITE JA TULOSTAVOITE 2016	TOIMENPITEET 2016	ARVIO 2016 (1-5)
On laadittu suunnitelmat siitä, miten ja missä aikataulussa valtion toimitilastrategian mukaiseen tilatehokkuuteen päästään.	Valviralla on toimitilat sekä Helsingissä että Rovaniemellä. Toimitilastrategian mukainen tilatehokkuus toimistotilojen osalta on 16,9 m ² /henkilö, joten vuoden 2019 tavoitteeksi asetettu 18 m ² /henkilö on jo saavutettu.	5
Sukupuolten välisen tasa-arvon suunnitelmallinen edistäminen	Valviran toiminnassa ja hankkeissa sukupuolivaikutusten arviointia ei ole erikseen tehty. Toiminta ja hankkeet ovat sukupuolineutraaleja.	3

3.2 Toiminnan taloudellisuus

Valviran ydinprosessit ovat 1) terveydenhuollon oikeusturvan ja korkean laadun edistäminen, 2) sosiaalihuollon oikeusturvan ja korkean laadun edistäminen, 3) alkoholista aiheutuvien haittojen ehkäisy ja 4) elinympäristön terveysriskien hallinta.

Valvirassa otettiin lokakuussa 2015 käyttöön Kieku-järjestelmä ja työajankohdenuksiin perustuva jakopalkkalaskenta. Jakopalkkalaskennassa henkilöstökustannukset kohdennetaan toiminnoille kirjatun työajan perusteella.

Oheisessa taulukossa (taulukko 1) on kuvattuna ydinprosesseille kohdistuneet henkilötyövuodet vuodelta 2016 sekä vertailuvuosilta 2014–2015. Prosessien kustannuksista esitetään vertailuvuosilta yhteissummat, koska prosessikohtaisia kustannuksia ei ole käytävissä.

Ydinprosessit	2014		2015		2016	
	1 000 €	htv	1 000 €	htv	1 000 €	htv
Terveydenhuollon oikeusturvan ja korkean laadun edistäminen		117,0		109,5	10 026	100,1
Sosiaalihuollon oikeusturvan ja korkean laadun edistäminen		22,9		15,7	2 063	20,1
Alkoholista aiheutuvien haittojen ehkäisy		20,5		17,1	1 577	18,2
Elinympäristön terveysriskien hallinta		8,1		8,2	1 364	13,9
Yhteensä	17 300	168,4	15 883	150,5	15 030	152,3

TAULUKKO 1: YDINPROSESSIEN KUSTANNUSTEN JA HENKILÖTYÖVUOSIEN KEHITYS

Ylimmän johdon, henkilöstö-, talous- ja tietohallinnon sekä viestinnän kustannukset ja henkilötyövuodet on kohdistettu laskennallisesti prosesseille

3.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Toimintakertomusvuonna maksullisen toiminnan kustannusvastaavuusprosentti oli 120 %, mikä ei vastaa tavoitteena ollutta 100 %. Kokonaiskustannukset ovat hieman kasvaneet vuodesta 2015. Pääosa kokonaiskustannusten noususta johtuu henkilöstökustannusten kasvusta. Henkilöstön määrä ei ole kasvanut, vaan kustannusten nousu johtuu tarkemmasta työajanseurannasta ja sen myötä oikeammasta henkilöstökustannusten kohdentumisesta. Valtion toimintohierarkian muutoksen johdosta ydintoimintojen tietojärjestelmät, jotka vuonna 2015 kohdistuivat yhteiskustannuksiin, kuuluvat vuonna 2016 erilliskustannuksiin, joka näkyy palvelujen ostojen määrässä. Toimintohierarkian muutos näkyy myös poistojen ja korkojen kohdentumisessa. Vuonna 2016 muihin erilliskustannuksiin sisältyy poistoja 220 029 euroa ja sisäisiä korkoja 4 195 euroa.

Maksullisen toiminnan tuotot laskivat hieman edellisestä vuodesta. Vähennys johtuu pääosin aluehallintovirastojen Valviralle tilittämien yksityisten terveydenhuollon palvelujen tuottajien vuosimaksujen maksuosuuden vähennyksestä. Valtioneuvoston asetuksen 1524/2015 mukaisesti aluehallintovirastot tilittivät 40 % tuotoista Valviralle entisen 50 % sijaan ja vähennys oli n. 120 000 euroa. Alkoholielinkeino-lupia ja valvontamaksuja saatiin 80 000 euroa edellisvuotta enemmän. Uusia tuloja vuonna 2016 olivat sosiaalihuollon ammattihenkilöluvut, joista kertyi 239 000 euroa. Valtakunnallisen tutkimuseettisen toimikunnan (Tukija) tulot vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna 33 %. Tuloja kertyi edellisvuotta vähemmän myös terveydenhuollon ammattihenkilöluvista sekä yksityisen terveydenhuollon luvista.

	2016	2016	2015	2014
	tilinpäätös	tavoite	tilinpäätös	tilinpäätös
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
- maksullisen toiminnan myyntituotot	4333	4180	4347	4266
- maksullisen toiminnan muut tuotot	598		717	702
Tuotot yhteensä	4931	4180	5064	4968
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	3		2	36
- henkilöstökustannukset	2103		1973	2003
- vuokrat	2			
- palvelujen ostot	486		26	661
- muut erilliskustannukset	304		54	85
Erilliskustannukset yhteensä	2898	2500	2055	2785
Osuus yhteiskustannuksista				
tukitoimintojen kustannukset				
- poistot	1		158	107
- korot	0		4	2
- muut yhteiskustannukset	1217		1710	1054
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	1218	1680	1872	1163
Kokonaiskustannukset yhteensä	4116	4180	3927	3948
Kustannusvastaavuus	815	0	1137	1020
Kustannusvastaavuusprosentti	120 %	100 %	129 %	126 %

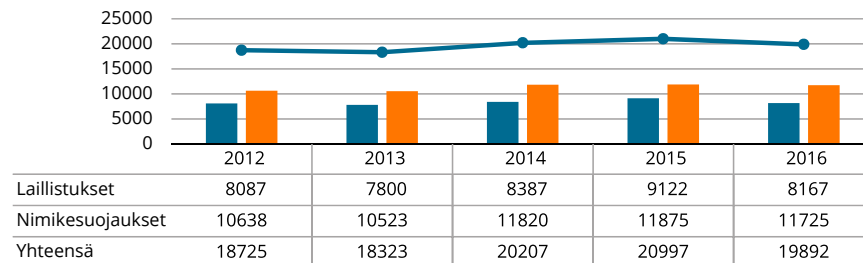
TAULUKKO 2: KUSTANNUSVASTAAVUUSLASKELMA

4. Tuotokset ja laadunhallinta

4.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

4.1.1 Terveysthuollon ammattihenkilöiden laillistukset ja nimikesuojaukset

Ammatinharjoittamisoikeutta koskevien myönteisten päätösten lukumäärä laski vuonna 2016 verrattuna edelliseen vuoteen. Vuonna 2016 tehtiin 19 892 päätöstä, kun vuonna 2015 päätöksiä tehtiin 20 997.

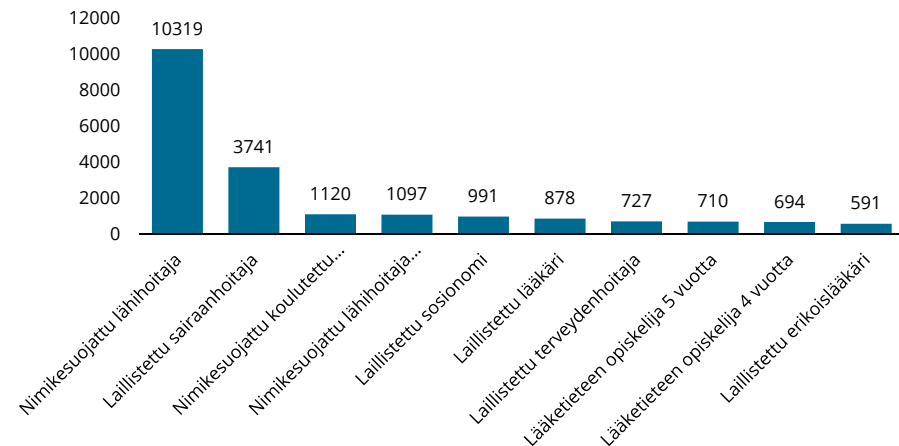

KUVIO 1: UUDET TERVEYSTHUOLLON AMMATTIHENKILÖIDEN KESKUSREKISTERIIN MERKITYT HENKILÖT 2012–2016

Suomessa koulutettujen ammattihenkilöiden laillistuspäätösten määrä laski edellisvuodesta.

Vuonna 2016 laillistuspäätöksiä tehtiin 8 167 (9 122 vuonna 2015). Ulkomailla koulutettujen ammattihenkilöiden laillistuspäätöksiä tehtiin 313.

Laillistamispäätökset ulkomaisen koulutuksen perusteella koskevat suurelta osin EU-maissa koulutettuja lääkäreitä ja sairaanhoitajia. Vuonna 2016 laillistettiin suomalaisen koulutuksen perusteella 3 741 sairaanhoitajaa (4 113 vuonna 2015).

KUVIO 2: AMMATTIHENKILÖIDEN LAILLISTUKSET JA NIMIKESUOJAUKSET SUURIMMISSA AMMATTIRYHMISSÄ

1) Sisältää EU/ETA-alueella (ei Suomessa) ja sen ulkopuolella koulutuksensa saaneet ulkomaalaiset ja suomalaiset.

Nimikesuojauspäätösten määrä pysyi lähes samana kuin vuonna 2015. Nimikesuojattavista ammattihenkilöistä lähihoitajat ovat suurin ryhmä. Vuonna 2016 lähihoitaja rekisteröitiin 10 319.

Ulkomailla koulutettujen nimikesuojauspäätöksiä on aina ollut vähän, 16 kappaletta vuonna 2016 (36 vuonna 2015, 41 vuonna 2014).

Vuonna 2016 myönnettiin 105 lääkärille määräaikaista toimilupia 162. Määräaikaista toimilupia myönnettiin edellisenä vuonna 52 lääkärille yhteensä 117 kertaa. Toimilupia myönnetään EU/ETA-alueen ulkopuolella koulutetuille lääkäreille, jotka saavat toimia lääkärin tehtävässä pätevöitymiskoulustelujensa välissä 1. ja 2. kuulustelun jälkeen, yhteensä kahden vuoden ajan. Näitä lupia myönnetään korkeintaan kuuden kuukauden jaksoina useamman kerran vuodessa toimipaikan vaihtuessa. Kuuden kuukauden harjoittelun, kielikokeen ja kuulustelujen hyväksytyn suorittamisen jälkeen nämäkin lääkärit laillistetaan tai he saavat määräaikaisen toimiluvan.

Ehdollisia tunnustamispäätöksiä korvaavia toimenpiteitä varten, lähinnä sopeutumisajan suorittamiseen (6 kuukautta - 2 vuotta), tehtiin vuonna 2016 yhteensä 7. Korvaavia toimenpiteitä määrätään, jos EU/ETA-alueella suoritus- ja koulutuksessa on olennaisia eroja verrattuna suomalaiseen koulutukseen.

Oikeus rajattuun lääkkeenmääräämiseen merkittiin vuonna 2016 Terhikki-rekisteriin 44 sairaanhoitajalle ja 98 optikolle. Vuonna 2015 oikeus rajattuun lääkkeenmääräämiseen merkittiin 52 sairaanhoitajalle ja 131 optikolle sekä 1 suuhygienistille.

Vuonna 2016 tehtiin 185 psykoterapeuttien nimikesuojauspäätöstä suomalaisen koulutuksen perusteella. Määrä on laskenut vuodesta 2015, jolloin päätöksiä tehtiin 484 suomalaisen koulutuksen ja 2 ulkomaalaisen koulutuksen perusteella. Kielteisiä päätöksiä tehtiin vain yksittäisiä. Psykoterapeuttikoulutus siirtyi yliopistojen alaisuuteen asetuksen muutoksella, joka tuli voimaan 31.12.2011. Asetusmuutoksen jälkeen järjestetty koulutus on tullut toteuttaa yhteistyössä yliopiston kanssa. Vanhan asetuksen mukaisen koulutuksen suorittaneella on oikeus hakea nimikesuojausta 30.6.2017 saakka.

Vuoden 2016 aikana merkittiin yhteensä 1 914 lääketieteen, hammaslääketieteen ja farmasian opiskelijan tiedot Terhikki-rekisteriin, suurin osa heistä lääketieteen opiskelijoita (1 823 vuonna 2015).

Valviraan tuli vuonna 2016 edelleen ammattihenkilöiden tutkinnon tarkastuspyyntöjä. Väärennöksiä tai vääriä tutkintotodistuksia ei näissä tarkistuksissa ilmennyt. Poliisille tehtiin tutkintapyyntöjä niistä tapauksista, joissa henkilö oli toiminut laillistettavassa ammatissa ilman laillistusta, vaikkakin asiaankuuluvalla koulutuksella ja tutkinnolla tai kesken jääneillä alan opinnoilla.

Ammattipätevyysdirektiivien muutokset implementoitiin terveydenhuollon ammattihenkilöistä annettuun lakiin 1.1.2016 lukien. Valviralle tuli lakimuutoksen myötä uusia tehtäviä mm. liittyen eurooppalaiseen ammattikorttiin ja osittaiseen ammatinharjoittamisoikeuteen. Lisäksi Valviralle annettiin mahdollisuus tarkistaa myös EU/ETA-valtion kansalaisen kielitaito.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri eli Terhikki on ollut ahkerassa käytössä, kun terveydenhuollon toimintayksiköt tarkistivat entistä enemmän ammattihenkilöiden ammattipätevyyksiä.

Vuonna 2010 avattu Terhikki-rekisterin julkinen tietopalvelu eli JulkiTerhikki on vakiintunut tarpeelliseksi ja laajalti käytetyksi palveluksi. Vuoden 2016 hakumääriä ei ole käytettävissä toistaiseksi. Vuonna 2015 hakuja tehtiin noin 1,78 miljoonaa, vuonna 2014 noin 1,6 miljoonaa.

Tupakan myyntiluparekisterin (JulkiTurre) hakumäärät lisääntyivät vuonna 2016 uuden tupakkalain myötä.

Valviralle annettiin mahdollisuus tarkistaa myös EU/ETA-valtion kansalaisen kielitaito.

Hakumäärät julkisista rekistereistä	2014	2015	2016
JulkiTerhikki (käyttöönotto 9/2010)	1 655 792	1 775 266	*)
JulkiTurre (käyttöönotto 3/2010)	26 127	24 183	48 834

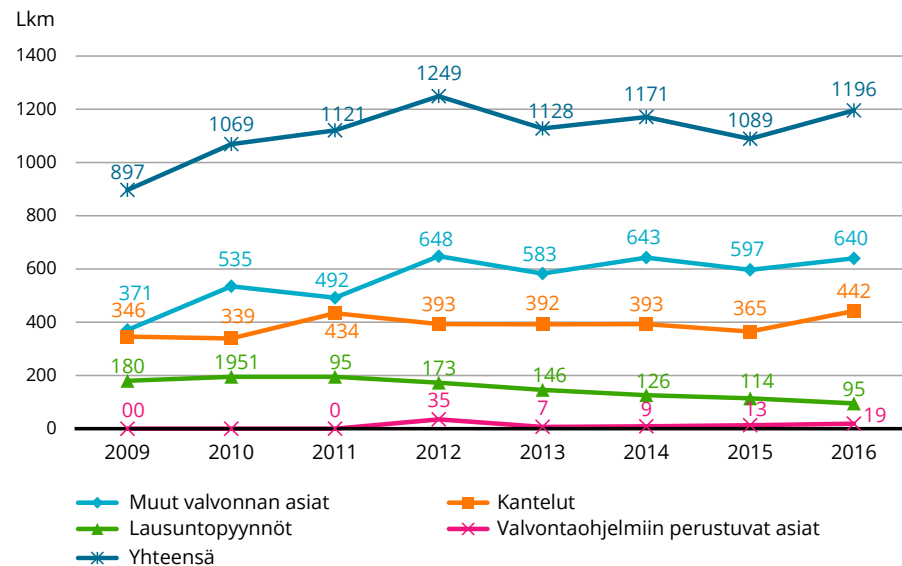
TAULUKKO 3: HAKUMÄÄRÄT JULKISISTA REKISTEREISTÄ

*) Järjestelmä uudistuksen vuoksi vuoden 2016 tieto ei vielä saatavilla.

Valvira on tehnyt päivittäin EU-yhteistyötä ammattioikeusasioissa mm. IMI-yhteistyönä (International Market Information System) ja osallistumalla toimivaltaisten viranomaisten verkostoon.

Toimintakertomusvuonna Suomi toimi Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajana. Tähän liittyen Valvira järjesti ja toimi puheenjohtajana kahdessa Nordiska gruppen för hälsopersonal (NGH) -ryhmän kokouksessa. Pohjoismainen yhteistyö on tärkeää erityisesti terveydenhuollon ammattihenkilöiden vapaan liikkuvuuden ja tietojen vaihdon näkökulmasta.

4.1.2 Terveydenhuollon valvonta-asiat

KUVIO 3: VIREILLE TULLEET TERVEYDENHUOLLON VALVONTA-ASIAT ASIA-RYHMITTÄIN

Valvirassa vireille tulleiden terveydenhuollon valvonta-asioiden (kuvio 3) lisäksi AVI:ihin siirrettiin lainsäädäntöön perustuvan työnjaon mukaisesti vuoden aikana 478 Valviraan saapunutta valvonta-asiata (edellisvuonna 338 asiaa).

Varsinaiset valvonta-asiat ("muun valvonnan asiat") on Valviran toiminnassa suurin ja potilasturvallisuuden kannalta merkittävin valvonta-asioiden ryhmä,

joka sisältää mm. työnantajien, apteekkien ja muiden tahojen ilmoitusten perusteella vireille otetut sekä Valviran omasta aloitteestaan selvitettäväksi ottamat terveydenhuollon ammattihenkilöitä ja toimintayksiköjä koskevat valvonta-asiat.

Ilmoituksia ja yhteydenottoja tuli huomattavasti aiempia vuosia enemmän, osin lukuisien julkisuudessa käsiteltyjen terveydenhuollon haittatapahtumia koskevien juttujen vuoksi. Selvitetäväksi otettavien asioiden kynnyksestä on ollut pakko edelleen nostaa ja selvitystyön laajuutta vaihdella tapauskohtaisen harkinnan ja riskinarvioinnin perusteella. Työnantaja on opastettu selvittämään asioita omavalvonnallisesti silloin, kun valvontaviranomaisen toimenpiteet eivät ole välttämättömiä. Omavalvonnan ohjaukseen on kohdennettu huomattavasti aiempaa enemmän voimavaroja. Merkittävän osan vireille otetusta asioista muodostivat edelleen työnantajien ilmoitukset terveydenhuollon ammattihenkilöistä, joiden epäiltiin toiminnallaan vaarantavan potilasturvallisuutta ja työnantajan toimenpiteet olivat osoittautuneet riittämättömiksi. Näiden joukossa oli runsaasti ammattihenkilöitä, joilla epäiltiin päihderiippuvuutta, usein myös lääk- ja/tai omaisuusvarkauksia. Valvira on tehnyt aktiivisesti yhteistyötä eri yhteistyötahojen kanssa ennaltaehkäisevien ja korjaavien keinojen löytämiseksi ammattihenkilöiden päihderiippuvuusongelmissa.

Potilaita hoitavat lääkärit ja Kansaneläkelaitoksen korvausasioita käsittelevät lääkärit ovat ottaneet toistuvasti yhteyttä Valviraan ollessaan potilasturvallisuuden vuoksi huolissaan joidenkin kollegojensa yleisesti hyväksytyistä poikkeavista, potilasturvallisuutta vaarantavista diagnoosi- ja hoitokäytännöistä. Tämä on johtanut eräiden lääkäreiden toiminnan laaja-alaisiin valvontoihin.

Valvontaohjelmiin perustuvat asiat sisältävät aluehallintovirastojen kanssa valmistellun valtakunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon valvontasuunnitelman perusteella selvitettäväksi otetut valvonta-asiat. Valvira toteutti vuonna

2016 sosiaali- ja terveydenhuollon valvontaohjelman mukaiset kiireettömään hoitoon pääsyn valvontaa koskevat vastuulleen kuuluvat valvontatoimet tuloksellisesti. Valvira arvioi tässä yhteydessä myös sairaanhoitopiirien hoidon saatavuuden omavalvonnan toteutumista. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen seurantatietojen perusteella selvitettiin vuonna 2016 kiireettömään hoitoon pääsyä yhteensä yhdeksän sairaanhoitopiirin alueella. Näistä neljälle annettiin kehoitus varmistaa hoitoon pääsy lain edellyttämällä tavalla, ja yhden osalta todettiin, että asia ei selvittelyn jälkeen antanut aihetta enempiin toimenpiteisiin. Loppuvuonna neljän sairaanhoitopiirin kanssa järjestettiin tapaamiset, joissa käsiteltiin hoitoon pääsyn ongelmia ja sairaanhoitopiirien niiden ratkaisemiseksi tekemiä suunnitelmia. Valvira seuraa sairaanhoitopiirien toimenpiteiden tuloksellisuutta.

Valvontaohjelman mukaiset ympärivuorokautisen päivystyksen (päivystyksiköiden) ohjaus- ja arviointikäynnit toteutettiin Valviran ja AVIen yhteistomintana Valviran koordinaatiossa. Yhteensä 17 käynnistä 5 tapahtui Valviran ja 12 AVIen järjestämisvastuulla, ja viimeksi mainituista myös Valvira oli 8 käynnillä mukana. Keskeisinä ohjaus- ja arviointikohteina olivat omavalvonta, henkilöstön osaaminen, nk. hoitaja-triagen menettelytavat, lääkitysturvallisuus, itsemääräämisoikeuden rajoitusten asianmukaisuus, laboratoriotutkimusten tulosten lukemisen varmistaminen ja yhteistoiminta sosiaalihuollon kanssa. Kaikilla käynneillä otettiin huomioon myös sosiaalipäivystyksen ja terveydenhuollon päivystysyksikön yhteistyön tarkastelu.

Kanteluasioiden määrä kasvoi, odotusten vastaisesti, peräti 22 % edellisvuodesta. Merkittävänä syynä on ollut terveydenhuollon ja myös Valviran saama laaja julkisuus toimintavuoden aikana. Työnjaollisesti Valviralle kuuluvat mm. kantelut, joissa epäillään potilaan menehtymiseen tai vaikeaan pysyvään vammautumiseen johtanutta hoitovirhettä. Lisäksi Valvira selvittää

Omavalvonta oli keskeinen teema kaikessa ohjauksessa ja valvonnassa.

eräitä periaatteellisia toimintayksikköjen toimintaa koskevia kanteluasioita ja sellaisia kanteluja, jotka liittyvät kiinteästi esimerkiksi turvaamistoimenpiteitä (ammattioikeuden rajoittamista tai poistamista) edellyttäviin terveydenhuollon ammattihenkilöitä koskeviin valvonta-asioihin. Muut kantelut siirretään aluehallintovirastoihin.

Kanteluiden käsittelyprosessi on uudistettu perusteellisesti. Kanteluista (työnjaollisesti Valviralle kuuluvista) enää vain runsaat 40 % otetaan virastossa selvitettäväksi, ja muihin joko vastataan kirjeellä tai ne siirretään ne terveydenhuollon toimintayksikköihin käsiteltäväksi muistutuksena. Muistutusten käsittelyn laadun parantamiseksi laadittiin toimintayksiköille asiasta ohje. Myös virastossa selvitettäväksi otettavien kantelujen käsittelyprosessi on uudistettu.

Valvonta-asioden lausuntopyyntöjen ryhmään sisältyvät mm. kuolemansyynselvitykseen liittyvät asiat, joissa poliisi pyytää arvioimaan ja antamaan lausunnon potilaan kuolemaa edeltävän hoidon asianmukaisuudesta, sekä eduskunnan oikeusasiamieheltä tulevat selvitys- ja lausuntopyynnöt potilaiden hoidon ja terveydenhuollon toimintayksikköjen toiminnan asianmukaisuudesta.

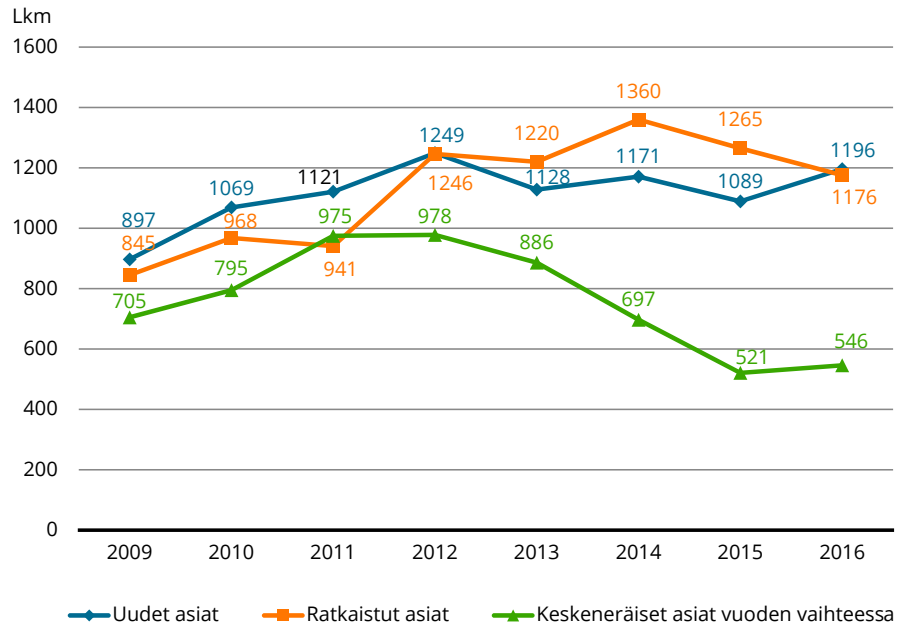
Valvonta-asioden käsittelyn yhteydessä tehdyt havainnot ovat johtaneet monessa tapauksessa yleiseen ohjaukseen, minkä tarkoituksena on ehkäistä ennakkolta muissa toimintayksiköissä epäasianmukaisia toimintakäytäntöjä ja potilasturvallisuuden vaarantumista.

Terveydenhuollon ammattihenkilöitä ja organisaatiota ohjattiin useilla sadoilla sähköposteilla ja yli tuhannessa puhelinkeskustelussa erityisesti ammattihenkilöiden omavalvontaan, turvalliseen työnjakoon ja lääkehoitoon liittyvissä kysymyksissä. Kansalaisia neuvottiin heidän yli tuhannessa yhtey-

denotossaan. Sekä valvottavien että kansalaisten ohjauksessa ja neuvonnassa käytettiin hyväksi viraston verkkosivuja. Asiantuntijaluentoja pidettiin vaikuttavuusharkinnan perusteella priorisoiden 56. Kaikilla luennoilla omavalvonnan edistäminen ja varmistaminen oli keskeinen teema. Ohjausta annettiin noin 20 sidosryhmätilaisuudessa (esim. sairaanhoitopiirien johtajaylilääkärit, potilasasiamiehet, Potilasturvallisuusyhdistys, Kela, Suomen Lääkäriliitto ja muut ammattijärjestöt). Toimintavuoden aikana monet potilasturvallisuusasiat (Kupittaa sairaala, käytettyjen neulojen uudelleen käyttö HUSLABissa, sairaanhoitopiirien matkapuhelinoperaattoriongelmat, mammografiaseulonnat, ammattihenkilöiden päihdeongelmat ja lääkeanastukset, nk. vaihtoeh-tohoidot) olivat poikkeuksellisen paljon julkisuudessa, minkä vuoksi medialle annettiin lähes 100 haastattelua. Valvontatyöstä ja potilasturvallisuudesta julkaistiin lehtiartikkeleita, laadittiin tekstiä oppikirjaan ja päätösyhennelmiä ammattijulkaisuihin.

Aluehallintovirastoja ohjattiin järjestämällä valvontaprosesseja käsittelevä työpaja, valvontaohjelman toimeenpanoon liittyviä videokokouksia sekä päivittäisellä sähköposti- ja puhelinkonsultaatiotuella. Useille AVIen uusille työntekijöille järjestettiin perehdytystä ja Ahvenanmaan maakuntahallituksen virkamiehille koulutus- ja yhteistoimintapäivä.

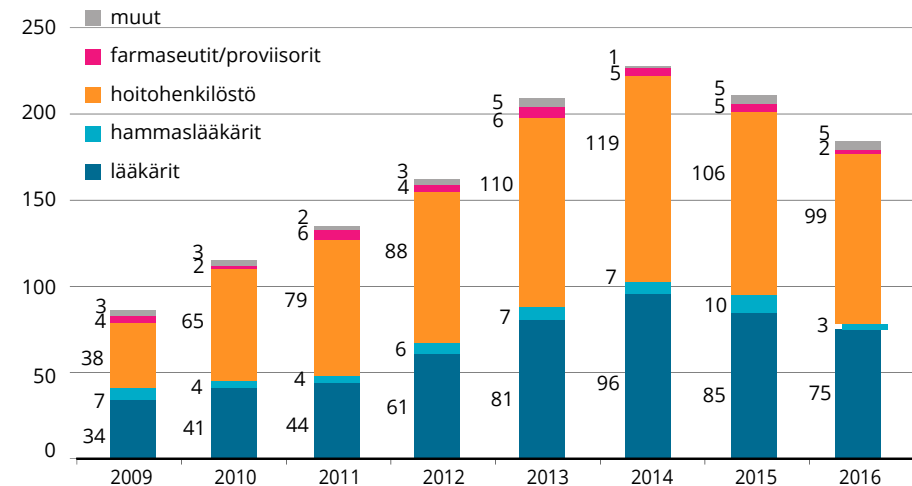
Valvira aloitti Pohjois-Suomen AVIn kanssa vuonna 2016 puolustusvoimien terveydenhuollon ja vankiterveydenhuollon valvonnan tutustumalla toimintaan tapaamisten ja tutustumiskäyntien avulla. Valvonnan painopisteinä olivat laaditun valvonnan toimeenpanosuunnitelman mukaisesti ohjaus- ja arviointikäynnit, joita tehtiin puolustusvoimien terveydenhuollon neljään ja vankiterveydenhuollon neljään toimipaikkaan. Käyntien yhteydessä keskusteltiin toiminnasta ja sen edellytyksistä yleisesti ja annettiin ohjausta havaittujen epäkohtien osalta.

KUVIO 4: VIREILLE TULLEET, RATKAISTUT JA VUODENVAIHTEESSA KESKEN OLEVAT TERVEYDENHUOLLON VALVONTA-ASIAT

Uusien valvonta-asioiden määrä kasvoi kolmeen edellisvuoteen verrattuna merkittävästi siitä huolimatta, että opastamalla terveydenhuollon toimintayksiköiden esimiehiä yksityiskohtaisesti hoitamaan esille tulleet asiat ensisijaisesti omavalvonnallisesti voitiin ehkäistä lukuisien asioiden vireilletulo valvontaviranomaisessa. Lisäksi entistä tiukemmalla vireilleoton harkinnalla on karsittu asioiden määrää. Ilman näitä toimenpiteitä uusien valvonta-asioiden määrä olisi ollut vielä huomattavasti suurempi.

Valvonta-asioiden käsittelyprosessin perusteellisella uudistuksella on pyritty vastaamaan toiminnan tehostamisen ja vähenevien resurssien, ja nyt myös valvonta-asioiden määrän kasvun, haasteisiin. Tällä on päästykin hyviin tuloksiin. Samanaikaisesti on ollut välttämätöntä kohdentaa lisää voimavaroja ennakoivaan ja suunnitelmalliseen valvontaan ja erityisesti omavalvonnan ohjaukseen ja tukemiseen. Valvonnan tarpeiden lisääntyessä tilanne on haastava, ja keskenäisten valvonta-asioiden määrä onkin kääntynyt uudelleen kasvuun.

KUVIO 5: TERVEYDENHUOLLON AMMATTIHENKILÖIDEN VALVONTALAUTAKUNNAN PÄÄTÖKSET AMMATTIRYHMITÄIN

Entisen terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontalautakunnan seuraajaksi perustettiin sosiaalihuollon ammattihenkilölain voimaan tullessa 1.3.2016 sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontalautakunta. Lautakunnassa tehdään päätökset, jotka koskevat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatinharjoittamisoikeuden rajoittamista ja poistamista, nimikesuojatun ammatinimikkeen käytön kieltämistä, kirjallista varoitusta sekä oikeuksien palauttamista. Lautakunnassa käsiteltävät valvonta-asiat vaativat yleensä laajaa ja perusteellista selvittämistä. Lautakunnan käsittelemien asioiden määrän kasvu taittui vuonna 2015 ja väheni myös toimintavuonna edellisvuoteen verrattuna. Vuonna 2016 lautakunta ratkaisi yhteensä 184 asiaa, jotka koskivat 167 eri henkilöä. Oikeuden rajoittamista ja poistamista koskevia päätöksiä (turvaamistoimenpiteitä) tehtiin yhteensä 117 (72 oikeuksien menettämispäätöstä ja 45 rajoituspäätöstä). 68 % näistä oli toistaiseksi voimassa olevia, muut väliaikaisia. 50 %:ssa turvaamistoimenpiteen taustalla oleva pääasiallinen syy oli terveydenhuollon ammattihenkilön päihdeongelma, 32 %:ssa muu terveydentilaan liittyvä, 6 %:ssa ammattitaidon puutteet ja 19 %:ssa muusta syystä johtuva epäasianmukainen toiminta.

Rajoittamalla tai poistamalla ammatinharjoittamisoikeus silloin, kun se on ollut potilasturvallisuuden vuoksi perusteltua, on voitu ennalta ehkäistä lukuisien potilaiden hoidon vaarantumisen riski.

Lautakunta ratkaisi lisäksi 49 asiaa, joissa terveydenhuollon ammattihenkilö haki oikeuksiaan takaisin. Näistä 43 %:ssa oikeudet voitiin palauttaa osittain tai kokonaan.

4.1.3 Terveyttä ja tutkimusta koskevat luvat

	2014	2015	2016
Rk-hakemukset (sikiövaurioperusteet)*	385	406	414
Rk-hakemukset (muut perusteet)	543	502	530
Käsitelty rk-hakemuksia yhteensä	928	908	944
Käsiteltyjä sterilisaatiolupia	11	9	13
Myönnetty Rk- lausunnonantajalupia	50	50	46
Myönnetty Rk-toimenpidesairaалupia	0	0	0
Luvat elimien ja kudosten lääketieteelliseen tutkimuskäyttöön	33	25	24
Elin- ja kudossiirtoluvat	17	23	25
Luoteri-ilmoitukset	421	499	536
Luvat hedelmöityshoidon antamiseen	1	0	0
Luvat toimia alkiontutkimuslaitoksena	0	0	0
Luvat suorittaa oikeuslääketieteellisiä ruumiinavauksia	0	0	0

TAULUKKO 4: TERVEYS JA TUTKIMUS

*Rk = raskauden keskeytys

Raskaudenkeskeyttämis- ja steriloisiasiat

Vuonna 2016 Raskaudenkeskeyttämis- ja steriloisiasoiden lautakunnan kokouksissa ratkaistiin 944 raskaudenkeskeytys- ja 13 steriloisiasiaa. Kokonaismäärät olivat pitkäaikaisen keskiarvon mukaisia: viimeisen 20 vuoden aikana vain vuosina 2009 ja 2012 raskauden keskeytyksiin Valvirasta haettujen lupien määrä ylitti 1 000 tapausta vuodessa.

Vuonna 2016 Valviran antamien raskaudenkeskeytyslupien perusteita olivat sosiaaliset syyt noin 50 %:ssa, ikä- ja lapsilukuperusteet noin 6 %:ssa ja sikiöperusteet noin 44 %:ssa tapauksista. Sikiöperustein annetuista päätöksistä lähes kaksi kolmasosaa oli tapauksia, joissa keskeytystä haettiin ennen 20 raskausviikkoa, ja noin kolmasosassa 20–24 raskausviikolla.

Valvira myöntää lääkäreille hakemuksesta luvan toimia lausunnonantajalääkäreinä raskaudenkeskeyttämisasioissa. Näitä lausunnonantajalääkärilupia myönnettiin 46 vuonna 2016 (viime vuosina hakemuksia on tullut vuodessa keskimäärin noin 50). Lupa tarvitaan, kun lääkäri toimii yksityisen työnantajan palveluksessa. Niinpä tulevana vuosina sote-uudistusten myötä lupahakemukset voivat lisääntyä. Samoin raskauden keskeyttämisä suorittavien sairaaloiden lupamäärät voivat muuttua uudistusten seurauksena, sillä yksityisten toimijoiden on haettava lupa Valviralta.

Hedelmöityshoidot

Vuonna 2016 Valvirassa ei käsitelty lainkaan uusia hedelmöityshoitojen antamiseen ja sukusolujen ja alkuiden varastointiin liittyviä lupahakemuksia. Yksi yksityinen klinikka yhdisti toimintansa isomman klinikan kanssa. Hedelmöityshoitoklinikoiden toiminta on ollut vakiintunutta jo usean vuoden ajan, eikä klinikoiden määrä ole enää vuosiin kasvanut. Tällä hetkellä Suomessa on 10 julkista hedelmöityshoitoklinikkaa ja 10 yksityistä klinikkaa.

Tutkimusluvut ja muut luvat

Kudoslain mukaisia tutkimuslupia, joita haetaan kudosnäytteiden muuttuneeseen käyttötarkoitukseen, myönnettiin vuonna 2016 yhteensä 24 kappaletta (25 vuonna 2015), joista kolme koski vanhan tutkimusluvan muutosta tai jatkamista. Ruumiinavausten yhteydessä tapahtuvaan lääketieteelliseen

opetustoimintaan myönnettiin vuonna 2016 yhteensä kolme lupaa. Syksyllä 2013 voimaan tullut biopankkilaki on muuttanut jonkin verran kudoslupakäytäntöjä, mikä on näkynyt myös laskevissa kudoslupien määrissä. Kiinnostus oikeuslääketieteellisiin ruumiinavausnäytteisiin on ollut selvässä nousussa.

Vuonna 2016 myönnettiin yhteensä 25 elin- tai kudossiirtolupaa (23 vuonna 2015, 17 vuonna 2014). Niistä valtaosa koski elävältä luovuttajalta tapahtuvaa munuaisen siirtoa lähimaisen sairauden hoitoa varten. Vain muutama lupa annettiin kantasolusiirtoa varten. Terveystieteiden tavoitteena oli vuonna 2015 lisätä munuaisen luovutuksia, mikä kenties vaikutti kasvuun. Vielä lukumäärät eivät kuitenkaan ole nousseet merkittävästi.

Valvira myöntää tutkimuslupia salassa pidettäviä tietoja sisältävien Valvirassa säilytettävien asiakirjojen käyttöön. Näitä lupia haettiin yksi vuonna 2016 (yksi myös vuonna 2015).

Valvira myöntää myös lupia toimia alkiontutkimuslaitoksena. Näitä lupia ei ole haettu vuosina 2009–2016.

Biopankkitoiminta

Valvira vastaa biopankkilaisissa tarkoitetun biopankkitoiminnan ohjauksesta ja valvonnasta ja ylläpitää tehtäväänsä varten julkista biopankkirekisteriä. Valtakunnalliseen biopankkirekisteriin on biopankkilain voimaantulon jälkeen, vuosien 2013–2015 aikana, merkitty yhteensä yhdeksän Suomessa toimivaa biopankkia. Vuonna 2016 ei rekisteröity yhtään uutta biopankkia, mutta Helsingin Urologisen Biopankin (HUB) oikeudet ja velvollisuudet siirrettiin (yhdistettiin) Helsingin Biopankkiin.

Valvira on hoitanut biopankkilaisissa tarkoitetun toiminnan ohjausta ja valvontaa yhteistyössä tietosuojavaltuutetun toimiston kanssa. Valvira on lisäksi osallistunut STM:n asettaman biopankkilainsäädännön ohjausryhmän

työhön, jonka tavoitteena on seurata ja arvioida biopankkilainsäädännön toimivuutta. Ohjausryhmä on seurannut biopankkien yhdistymisvalmistelua ja antanut siihen tukensa. Ohjausryhmä julkaisee loppuraporttinsa vuoden 2017 loppuun mennessä. STM valmistelee lisäksi sote-tietojen tietoturvalista hyödyntämistä koskevaa lakia sekä genomikeskuksen perustamista. Valvira on ollut mukana molempia hankkeita koskevissa työryhmissä ja tuonut niissä esille erityisesti biopankkikentällä havaittuja seikkoja.

4.1.4 Terveydenhuollon laitteet ja tarvikkeet, vaaratilanneilmoitukset

Vuonna 2016 Valvira vastaanotti 3 843 vaaratilanneilmoitusta, joista ammattimaisten käyttäjien tekemien ilmoitusten määrä oli 1 081 (783 vuonna 2015). Ilmoitusten määrän jatkuva kasvu (9 %) kertoo osaltaan muuttuvasta toimintakulttuurista, jossa avoimuuden ja yhteisen ongelmanratkaisun on

Ilmoittaja	Ilmoitusmäärät (kpl)		
	2015	2016	muutos ed. vuoteen
Kotimainen käyttäjä	783	1081	+38 %
Kotimainen valmistaja	127	104	-18 %
Ulkomainen valmistaja	1278	1287	+ 1 %
Jäsenvaltion viranomainen	1327	1371	+ 3 %
Yhteensä	3515	3843	

TAULUKKO 5: VALVIRAN VASTAANOTTAMAT VAARATILANNEILMOITUKSET 2015–2016

havaittu lisäävän turvallista käyttöä. Tässä työssä Valviran tiedottamisella ja asiantuntijaluennoinnilla on merkittävä rooli. Vakavia vaaratilanteita ilmoitettiin 204 ja niistä kuolemaan johtaneita tapauksia oli 19. Kuolemantapausten selvityksissä ei voitu todeta laitteen aiheuttaneen ensisijaista, suoraa syytä menehtymiseen yhdessäkään tapauksessa.

Valvira on panostanut vuonna 2016 edelleen merkittävästi turvallisen käytön edistämiseen tekemällä laitteiden käyttöön ja ylläpitoon liittyviä tarkastuskäyntejä terveydenhuollon yksiköihin. Tarkastuksilla on pyritty edistämään valvottavien lain vaatimusten tuntemusta, vastuutahojen nimeämistä ja vaadittujen seurantajärjestelmien kehittämistä. Ammattimaisten käyttäjien tarkastukset laajenivat sosiaalihuoltoon ja suunterveydenhuoltoon. Yksiköissä on edelleen havaittu vakavia puutteita laitteitten käyttökoulutuksessa sekä huollon ja ylläpidon järjestämisessä.

Kehittyvä terveysteknologia luo uudenlaisia hoitomahdollisuuksia, joilla on merkitystä terveydenhuollon laitteiden hallintaan. Esimerkiksi 3D-tulostaminen on arkipäivää suunterveydenhuollossa. Kehittyvä terveysteknologia vaatii kuitenkin myös uudenlaista osaamista: organisaatioissa henkilöstön vaihtuvuus ja erityisosaamista edellyttävien laitteiden käytön puutteellinen hallinta on arvioitu merkittäväksi tekijäksi käyttövirheiden syiden selvityksissä. Havaintojen mukaan myös yhteistyö eri toimijoiden kesken edellyttää nykyistä parempaa koordinoitua terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetun lain vaatimusten täyttämiseksi.

Suunterveydenhuollon valvonnan ohjelmaan sisältyivät myös hammasteknisiä laitteita valmistavien hammaslaboratorioiden tarkastukset. Tarkastuksia suoritettiin 10. Lisäksi hammasteknisten laboratorioiden valvontaa varten tehtiin laaja esiselvityskysely, jolla ennen tarkastusta kartoitettiin toimijoiden laissa edellytettävien vaatimusten täyttymistä ja toiminnan laajuutta.

Suomeen sijoittuneiden valmistajien ja toiminnanharjoittajien valvontaa toteutettiin EU-markkinavalvontaa ohjaavan markkinavalvonta-asetuksen mukaisesti. Varsinaisia laajoja tarkastuksia tehtiin vuonna 2016 yhteensä 17. Suomeen sijoittuneiden valmistajien ja toiminnanharjoittajien toiminta on eurooppalaisittain hyvällä tasolla, eikä toimintojen rajoittamiseen tai kotimaisten tuotteiden poistamisiin markkinoilta ollut tarvetta.

Lisävalvontaa vaativat EU:n ulkopuolella tapahtuva valmistus ja tuonti sekä tuotteiden vaatimustenmukaisuuden puutteet Euroopan talusalueella. Myös tuoteväärennyksen valvonta vaati runsaasti panostusta. Markkinavalvontatyötä tehtiin tiiviissä yhteistyössä muiden EU-viranomaisten kanssa tätä tarkoitusta varten erikseen perustetussa COEN-työryhmässä sen erittäin tehokasta viranomaistenvälistä ilmoitusmenettelyä hyödyntäen.

Valvira on nimeävä ja valvova taho kahdelle Suomessa toimivalle ilmoitetulle laitokselle. Ilmoitettujen laitosten toiminnan harmonisointia on edistetty yhteiseurooppalaisella, EU-komission koordinoimalla, pakollisella valvontaohjelmalla, johon myös Valviran asiantuntijat ovat osallistuneet. Vuonna 2016 molemmat Suomeen sijoittuneet ilmoitetut laitokset arvioitiin Valviran vastuulla ja johtamana toteutetussa eurooppalaisten viranomaisten yhteisarviossa.

Valvira käsittelee myös kliinisten laitetekimusten ja In vitro -diagnostiikkaan (IVD) tarkoitettujen laitteiden suorituskyvyn testaamisen ilmoituksia, joita vuonna 2016 saapui 38. Terveysteknologian kehityksen myötä tutkimusilmoitusten määrässä on hienoista kasvua, ja sisällöllisesti ne ovat entistä vaativampia arvioitavia. Kansainvälinen vertailutyö on tässä merkittävässä roolissa, ja sille on oma EU-työryhmänsä.

Valviran tehtävänä on ylläpitää rekisteriä Suomeen sijoittuneista valmistajista. Rekisteriä käytetään markkinavalvonnan suunnittelussa. Kotimaisten

valmistajien laiterekisteriin kohdentui 1 491 lisäys- tai muutostoimenpidettä. Rekisterin tietojen perusteella Valvira myös myöntää suomalaisille yrityksille vientitodistuksia kolmansiin maihin tapahtuvaan vientiin. Näitä todistuksia annettiin 451. Valvira arvioi ja myöntää erityistilanteissa poikkeusluvan sellaisen terveydenhuollon laitteen käytölle, johon ei ole saatavilla normaalin menettelyn mukaan markkinoille saatettua laitetta. Näitä hakemuksia käsiteltiin ja lupia myönnettiin vuonna 2016 yhdeksän kappaletta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (Asiakastietolaki) tarkoituksena on parantaa sosiaali- ja terveydenhuollon sektorin käytössä olevien ohjelmistojen turvallisuutta niin tietosisällöllisesti kuin toiminnallisesti. Valviran tehtävänä on laissa mainitut ohjelmistotuotteiden vaatimustenmukaisuuden valvontaan liittyvät tehtävät sekä velvoite ylläpitää julkista rekisteriä hyväksytysti käyttöön ja markkinoille saatetuista tietojärjestelmistä. Tietojärjestelmien rekisteri valmistui lain tavoiteaikataulun mukaisesti vuoden 2016 lopussa. Valvira on valvonut lääkintälaitteiksi luokiteltuja ohjelmistoja vuodesta 2010 ja lisäksi vuodesta 2014 asiakastietolakiin liittyen.

Asiakastietolain toimeenpano on valtakunnallisesti edelleen osittain kesken. Laissa määritellyt vastuut ohjauksesta ja valvonnasta ovat jakautuneet eri organisaatioihin. Valvira jatkaa tietojärjestelmien sertifiointiin liittyvää yhteistyötä yhdessä STM:n, THL:n, Kelan ja Viestintäviraston kanssa.

4.1.5 Sosiaalihuollon ammattihenkilölain toimeenpano

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä tuli voimaan 1.3.2016. Uuden lain myötä Valvira myöntää hakemuksen perusteella oikeuden harjoittaa sosiaalihuollon ammattia laillistettuna ammattihenkilönä sekä merkitsee hakemuk-

sesta oikeuden käyttää nimikesuojattua sosiaalihuollon ammattinimikettä Suomessa ja ulkomailla koulutetuille sosiaalihuollon ammattihenkilöille. Laillistettuja sosiaalihuollon ammattihenkilöitä ovat sosiaalityöntekijä, sosionomi ja geronomi. Nimikesuojattuja sosiaalihuollon ammattihenkilöitä ovat lähihoitaja, kodinhoitaja ja kehitysvammaistenhoitaja. Kaikki sosiaalihuollon laillistetut ja nimikesuojatut ammattihenkilöt merkitään Valviran ylläpitämään sosiaalihuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin eli Suosikkiin. Lain voimaantullessa avattiin myös Suosikki-rekisterin julkinen tietopalvelu eli JulkiSuosikki.

Lain voimaantulon jälkeen kaikki henkilöt, jotka ovat olleet aiemmin voimassa olleiden säädösten mukaan kelpoisuusehdot täyttäviä, ovat oikeutettuja toimimaan kyseisen laillistettavan ammattihenkilön tehtävissä tai toimimaan suorittamansa koulutuksen perusteella nimikesuojattuna ammattihenkilönä siihen asti, kunnes heidän ammattioikeushakemuksensa on Valvirassa käsitelty. Oikeus toimia tehtävässä ilman laillistusta tai nimikesuojausta on voimassa kuitenkin enintään 31.12.2017 asti. Valviralla on lain mukaan 6 kuukautta aikaa käsitellä hakemus.

Hakemuksia on tullut runsaasti, samoin hakemista koskevia tiedusteluja. Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin on vuoden 2016 lopussa rekisteröity 2 772 ammattihenkilöä, joista suurin ammattiryhmä ovat lähihoitajat.

4.1.6 Sosiaalihuollon valvonta-asiat

Sosiaalihuollon ammattihenkilövalvonta

Ennen sosiaalihuollon ammattihenkilölain voimaan tuloa järjestettiin yhteistyössä STM:n kanssa kaikkien aluehallintovirastojen alueilla sosiaalihuollon ammattihenkilöille suunnattu koulutuskierrös. Ammattihenkilövalvonnan

käynnistyessä Valvirassa aloitti toimintansa sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalautakunta. Aluehallintovirastojen kanssa järjestettiin useita työpajoja valvonnan kriteereiden ja työnjaon täsmentämiseksi. Ammattijärjestöjen sekä oppilaitosten kanssa järjestettiin useita tilaisuuksia lain sisällön ja merkityksen avaamiseksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontalautakunnassa on käsitelty parisenkymmentä sosiaalihuollon ammattihenkilönä toimimiseen liittyvää asiaa. Toimintavuoden aikana on lisäksi tullut vireille noin kaksikymmentä sosiaalihuollon valvonta-asiaa, joissa selvityksen kohteena on sosiaalihuollon ammattihenkilöiden toiminta. Esillä on ollut epäilyä päiheteiden käytöstä, erilaisista varkauksista, pahoinpitelyistä ja kaltoinkohtelusta. Ammattihenkilövalvontaan otettavien asioiden lähtökohtana epäily on asiakas- tai potilasturvallisuuden vaarantumisesta.

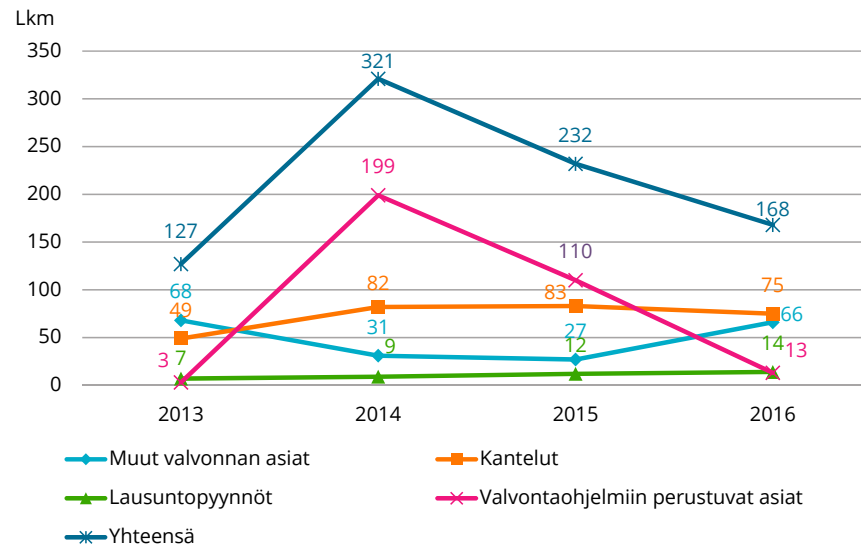
Sosiaalityön yliopistokoulutuksen yksiköiden yhteistyöverkosto SosNetin kanssa käynnistettiin yhteistyö sosiaalihuollon ammattihenkilön ammattitaidon selvittämiseksi.

STM perusti Sosiaalihuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunnan. Neuvottelukunnan tavoitteena on edistää sosiaalihuollon ammattihenkilöiden työnjaon ja osaamisen kehittymistä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota uudistuvassa sosiaali- ja terveydenhuollossa.

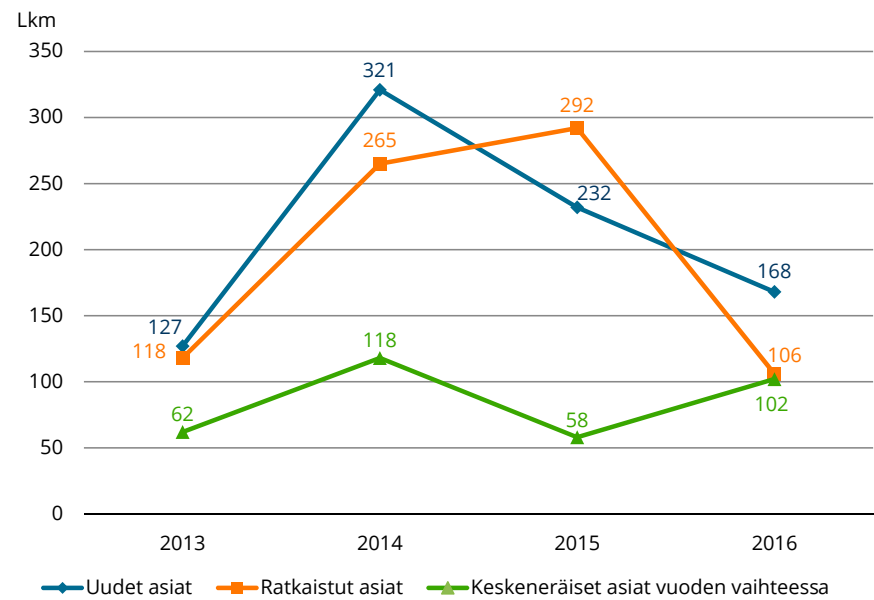
Sosiaalihuollon muu valvonta

Sosiaalihuollon kanteluiden määrässä ei ole tapahtunut suuria muutoksia. Valvonta-asioita tuli vireille vuoden aikana 168, edellisenä vuonna 232. Lisäksi aluehallintovirastoille siirrettiin 136 valvonta-asiaa. Muistutuksena käsiteltäväksi siirrettiin yhteensä 11 asiaa.

Omavalvonta oli läpileikkaava teema kaikessa valvonnassa. Omavalvonnasta pidettiin useita koulutustilaisuuksia.

KUVIO 6: VALVIRAAN SELVITETTÄVÄKSI TULLEET UUDET SOSIAALIHUOLLON VALVONTA-ASIAT JAOTELTUNA ASIATYYPEITTÄIN 2013–2016 (EI SISÄLLÄ SIIRRETTYJÄ)

KUVIO 7: UUDET, RATKAISTUT JA KESKENÄISET SOSIAALIHUOLLON VALVONTA-ASIAT 2013–2016

Oma-aloitteisesti valvontaan otetut asiat

Valviraan tuli heikkoja signaaleja ikäihmisten kaltoinkohtelusta, myös seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Valvira teki kyselyn sosiaalihuollon vanhustenhuollon ympärivuorokautisiin tehostetun asumispalvelun yksiköihin kaltoinkohtelun ilmenemisestä. Kyselyyn vastasi 7 406 työntekijää. Selvityksen mukaan erilaista kaltoinkohtelua oli havainnut 96 % työntekijöistä. Kysely osoitti myös, että kaltoinkohtelun eri muotoja tunnetaan heikosti, samoin sosiaalihuoltolakiin vuoden 2016 alusta tullutta sosiaalihuollon henkilöstön ilmoitusvelvollisuutta. Työntekijät tunsivat myös heikosti yksiköiden omavalvontaa. Valvira otti valvontaan nelisenkymmentä yksikköä, joissa oli ilmennyt useita fyysisen tai henkisen kaltoinkohtelun muotoa. Valvira kiinnittää valvontaratkaisuisaan erityisesti huomiota omavalvonnan toteutumiseen. Ikäihmisten kaltoinkohteluselvely sai laajaa julkisuutta. Valviran verkkosivuille tehtiin nostoja omavalvonnasta, kaltoinkohtelun tunnistamisesta, johtamisesta ja ilmoitusvelvollisuudesta.

Valviraan tuli kantelujen ja terveydenhuollon laitteisiin ja tarvikkeisiin liittyvän valvontatoimen kautta tietoa sosiaalihuollon asumispalveluyksiköiden huonokuntoisista ja huoltamattomista terveydenhuollon laitteista. Valviran sosiaalihuollon ja terveydenhuollon laitteiden ja tarvikkeiden asiantuntijat tekivät yhdessä useita tarkastuskäyntejä yksityisiin ja julkisiin vanhustenhuollon yksiköihin.

Suunnitelmaperusteinen valvonta

Suunnitelmaperusteista valvontaa kohdennettiin sosiaalihuollon päivistystoimintaan, kehitysvammaisten asumispalveluissa itsemääräämisoikeuden toteutumiseen, ikäihmisten ja lapsiperheiden kotiin annettavien palvelujen saatavuuteen sekä lastensuojelun ja toimeentulotuen määräaikojen valvontaan.

Suunnitelmaperusteisessa valvonnassa tehtiin yhdessä AVI:n kanssa yhteensä kaksikymmentä ohjaus- ja arviointikäyntiä/alueellista tilaisuutta.

Valvonnan painopistettä siirrettiin määrätietoisesti omavalvonnan suuntaan. Suunnitelmaperusteisessa valvonnassa vain muutama kunta otettiin valvontaan. Kaikkiin kuntiin lähetettiin ohjaava kirje koskien lastensuojelun ja toimeentulotuen määräaikojen omavalvontaa.

Lastensuojelun määräaikojen valvonta toteutettiin kerran vuoden aikana. Määräaikojen valvonnassa Valvira analysoi THL:n toimittaman aineiston, sopi AVI:n kanssa valvonnan indikaattoreista ja siirsi aineistot AVI:lle. Valvonnan painopiste oli omavalvonnassa ja se kohdistettiin erityisesti kuntiin, jotka ovat jatkuvasti ylittäneet määräaikoja. Myös toimeentulotuen määräaikoja valvottiin kerran toimintavuoden aikana.

Sosiaalipäivystyksen osalta Valvira ja STM tekivät selvityksen kaikkiin sosiaalipäivystyksyksiköihin. Selvityksen mukaan sosiaalipäivystyksen järjestämisessä on suurta vaihtelua. Valvira ja AVIt tekivät suunnitellusti seitsemän ohjaus- ja arviointikäyntiä sosiaalipäivystyksyksiköihin.

Laki kehitysvammaisten itsemääräämisoikeuden vahvistamisesta tuli voimaan kesäkuussa 2016. Valvira, STM ja AVIt järjestivät mm. alueellisia koulutustilaisuuksia uuden lain toimeenpanoon liittyen.

Ikäihmisten kotiin annettavien palvelujen osalta THL lähetti kyselyn kuntiin ja yksityisille palvelujentuottajille loppuvuodesta, joten aineiston analyysi ja toimeenpano siirtyi seuraavalle vuodelle. Valvira, STM ja AVIt järjestivät kaksi alueellista tilaisuutta ikäihmisten ja vammaisten sekä lapsiperheiden kotiin annettavista palveluista.

Kaltoinkohteluselvely nosti esiin vanhustenhuollon haasteita.

4.1.7 Adoptiolupapäätökset

	2014	2015	2016
Päätökset adoptioluvan hakijoille	246	212	202

TAULUKKO 6: ADOPTIOLUPAPÄÄTÖKSET

Valvirassa toimii adoptioasioiden asiantuntija-, lupa- ja valvontaviranomaisena adoptiolautakunta. Se on samalla Haagin sopimuksessa tarkoitettu keskusviranomaisena Suomessa.

Adoptiolautakunta aloitti toimintansa Valvirassa 1.7.2012. Aikaisemmin vastaavat päätökset teki STM:ssä toiminut Suomen lapseksiottamisasioiden lautakunta.

Adoptiolupapäätösten kokonaismäärä vuonna 2016 oli 202. Päätösten yhteismäärä (kotimaiset ja kansainväliset) sisältää myönteiset ja kielteiset hakemuksiin annetut päätökset. Tähän on laskettu sekä uudet luvat että lupien pidennykset. Lukumäärä ei sisällä päätöksiä, jotka tehdään olosuhdeilmoitusten perusteella. Näitä adoptioluvan saaneen olosuhteissa tapahtuneiden muutosten takia tehtyjä päätöksiä oli 29.

Adoptiolupapäätösten määrä on vähentynyt muutamalla edellisestä vuodesta verrattuna. Vähennyksistä on tapahtunut sekä kotimaisissa että kansainvälisissä adoptiolupapäätöksissä. Kansainvälistä adoptiota koskevia päätöksiä tehtiin 167 ja kotimaista adoptiota koskevia päätöksiä 35.

4.1.8 Alkoholilupahallinto ja -valvonta

Valviran tehtäviin kuuluu alkoholielinkeinon lupien myöntäminen, toimijoiden valvonta ja alkoholielinkeinon muiden lupa- ja ohjausviranomaisten ohjaaminen. Valviran myöntämiä lupia ovat alkoholijuomien ja väkiviinan valmistus- ja tukkumyyntiluvat, käyttöluvut, väkiviinan maahantuontiluvat sekä alkoholijuomien myynti Suomen ja ulkomaiden välillä kulkevilla liikennevälineillä. Valvira vastaanottaa elintarvikehuoneistoa koskevat ilmoitukset alkoholijuomien valmistuspaikoista ja valmisteverottomista varastoista. Lisäksi Valvira valvoo luonnonmukaisesti tuotettujen alkoholijuomien valmistusta, valmistuttamista, varastointia, kaupan pitämistä ja tukkukauppaa. Valvira myös ohjaa ja valvoo alkoholijuomien valmistajien ja maahantuojien ensi- ja omavalvontaa ja vastaa alkoholin tuotevalvonnasta.

Valvira käsitteli yhteensä 1 056 alkoholiin liittyvää lupa- ja ilmoitusasiaa. Asioiden määrä nousi 17 %:lla edellisvuoteen verrattuna. Alkoholijuomien valmistuksen ja tukkumyynnin luvanhaltijoiden määrä oli edelleen kasvussa. Uudet valmistusluvut myönnettiin pääsääntöisesti pienpanimotoimintaan (22), mutta myös viisi hedelmäviinin ja kaksi siiderin valmistukseen sekä yksi tislaimotoimintaan. Alkoholijuomien ja väkiviinan valmistusluvanhaltijoita oli vuoden lopussa 138, tukkumyyntiluvanhaltijoita 310 ja käyttöluvanhaltijoita 2 365. Kansainvälisen liikenteen asetuksen nojalla lupa on myönnetty yhdelle anniskelua junassa harjoittavalle toimijalle. Saman asetuksen mukaisen myynti-ilmoituksen on tehnyt kuusi lentoyhtiötä ja kuusi laivayhtiötä, laivojen osalta ilmoitus on tehty 15 aluksesta. Valviran luomujärjestelmään hyväksyttiin vuoden aikana kaksi uutta valmistajaa ja 7 tukkumyyjää. Vuoden lopussa 20 valmistajaa ja 98 tukkumyyjää kuului Valviran luomujärjestelmään. Oma maahantuontia harjoittavia ravintoloita kirjattiin järjestelmään 28 kpl

Alkoholiluvat, lupahallinto	2014	2015	2016
Uudet luvat	163	139	221
- valmistusluvut	14	16	30
- tukkumyyntiluvat	35	37	46
- maahantuontiluvat	0	1	1
- käyttöluvut	114	85	144
Lupamuutokset	390	378	330
- valmistuslupan muutoksia	32	47	38
- tukkumyyntiluvan muutoksia	50	85	65
- maahantuontiluvan muutoksia	2	1	2
- käyttöluvun muutoksia	306	245	225
Luvan peruutukset	110	141	156
- valmistuslupia peruutettu	6	7	8
- tukkumyyntilupia peruutettu	24	16	26
- käyttölupia peruutettu	81	118	122
Elintarvikehuoneiston ilmoitusta koskevia päätöksiä	50	36	35
Luonnonmukaisen tuotannon järjestelmään rekisteröidyt luvanhaltijat	29	13	10
Maahantuonti-ilmoitukset	34	18	30
Verotonta varastoa koskevia päätöksiä	50	36	25
Kansainvälisessä liikenteessä olevien suomalaisten kulkuneuvojen luvat	7	2	0
Poikkeusluvut kerrallaan anniskeltavista alkoholimääristä	0	1	1

TAULUKKO 7: ALKOHOLILUVAT, LUPAHALLINTO

ja vähittäismyyjiä yksi. Vuoden lopussa maahantuonti-ilmoituksen tehneitä ravintoloita oli 248, vähittäismyyjiä 10.

Valvira teki luvanhaltijoihin kohdistuvia tarkastuksia vuoden 2016 aikana 126. Tarkastuksista 62 oli valvontatarkastuksia, 49 hyväksymistarkastuksia ja 15 luomutarkastuksia. Toimipaikkoihin tehtävien fyysisten tarkastusten määrä oli lähes suunnitelman mukaisella tasolla, mutta valvontatarkastusten tavoitteesta jäätiin, koska hyväksymistarkastusten määrä oli yli kaksinkertainen ennakoituun määrään verrattuna. Tarkastuskohteet kattoivat noin 20 % alkoholielinkeinon eli valmistuksen ja tukkumyynnin harjoittajista. Fyysisten tarkastusten lisäksi Valvira tarkasti 35 luvanhaltijan toimintaa asiakirjatar- kastuksena. Näistä 16 liittyi valmistusluvanhaltijoiden luvan edellytyksiin, 13 tukkumyyntiluvanhaltijoiden luvan edellytyksiin ja kuusi käyttöluvunhaltijan luvan edellytyksiin.

Luvanhaltijoiden valvonta ja tuotevalvonta	2014	2015	2016
Tullille annetut lausunnot	59	53	74
Muille viranomaisille annetut lausunnot	15	6	2
Tarkastusten määrä	140	94	161
Tarkastuksella tehdyt ohjaavat toimenpiteet	47	22	18
Tarkastuksella annetut kehotukset epäkohtien poistamiseksi	4	5	13
Havaitut epäkohdat suhteessa tarkastuksiin	3 %	5 %	9 %
Tarkastuskohteiden määrä (yhteensä valmistus, tukku ja käyttö)	2851	2880	2938
Tarkastuksia suhteessa tarkastuskohteisiin	5 %	3 %	4 %
Toimitettujen tuotteiden määrä	21 795	23 280	25 107
Uusien tuotteiden määrä	5 659	6 459	8 336
Tuoterekisteripäivitykset	64 211*	5 512	2 962
Markkinavalvontanäytteet	67	97	56
Tuotteessa havaitut rikkomukset ja puutteellisuudet	11	15	11
Puutteellisuuksien osuus	15 %	15 %	20 %
Vastaanotettuja RASFF-ilmoituksia/ ilmoitus valmistajille tai maahantuojille	9/2	17/0	9/0
Sertifikaatit	75	104	67

TAULUKKO 8: LUVANHALTIJOIDEN VALVONTA JA TUOTEVALVONTA

* tuoterekisterin päivityksen johdosta kaikki tuotteet päivittyivät uuden rekisterin mukaiseksi

Valviran tuotevalvonnassa valvotaan laillisesti markkinoilla olevien alkoholijuomien laatua Suomessa. Vuonna 2015 markkinoilla liikkui lähes 25 107 alkoholijuomanimikettä, joista uusia Valviran rekisteriin ilmoitettuja tuotteita oli 8 336. Markkinoilta otettiin alkoholin valvontanäytteitä 56 tuotteesta. Valvontanäytteistä tutkittiin mm. alkoholipitoisuus, tuoteryhmäkohtaisia analyyskejä sekä kasvinsuojeluainejäämiä. Kasvinsuojeluainejäämät analysoitiin yhteensä 22 näytteestä sisältäen maahantuotuja puna- ja valkoviinejä. Näytteistä kymmenen oli luomutuotteita. Yhtä näytettä kohden selvitettiin yli 300 kasvinsuojeluaineen jäämät. Jäämiä havaittiin seitsemässä viinissä, mutta löydökset olivat merkittävästi alle lainsäädännön raja-arvojen. Luomutuotteissa jäämiä ei havaittu.

Vuoden 2016 näytteissä havaittiin poikkeamia tuotteiden koostumuksessa (4 kpl) ja alkoholipitoisuuksissa (6 kpl). Vähittäismyynnissä olevien tuotteiden 4.7 tilavuusprosentin alkoholipitoisuuden ylityksiä havaittiin 4 ja alkoholipitoisuuden toleranssipoikkeamia 4 kappaletta. Luvanhaltijoilta tuli Valviraan neljä ilmoitusta takaisinvedosta. Takaisinvedot oli tehty omavalvonnan havaintojen perusteella.

Valvira raportoi EU:n komissiolle alkoholiyhtiön toiminnasta. Raportin tarkoituksena on informoida komissiota Suomen alkoholioloista sekä Alkon roolista sen toteuttajana. Alkoholiyhtiön toiminnasta annetussa asetuksessa säädetään niistä velvoitteista, jotka varmistavat alkoholiyhtiön toiminnan syrjimättömyyden sekä läpinäkyvyyden.

Alkoholiyhtiön toiminnasta laadittiin vuonna 2016 yksi raportti. Raportti käsitteli alkoholitoimintaympäristössä vuonna 2015 tapahtuneita muutoksia ja niiden vaikutuksia Alkon toimintaan sekä vireillä olleita valvonta-asioita Valvirassa ja Kilpailu- ja kuluttajavirastossa. Valviraan tuli vuoden 2016 aikana yksi Alkon valikoimaan ottoon liittyvä valitus.

Valvirassa aloitettiin toimitustietojen sähköinen ilmoittaminen -projekti osana Valviran palveluiden sähköistämishanketta. Projektin tavoitteena oli rakentaa sähköinen lomake pienten tietomäärien ilmoittamiselle ja toisaalta mahdollisuus raportoida suuria määriä massatiedonsiirtona. Projektin puitteissa valmistui sähköinen lomake kerralla alle 1 000 toimitustietoriviä lähetettävälle ja työssä edettiin pilottivaiheeseen. Työtä jatketaan vuonna 2017 työstämällä pilottihavaintojen pohjalta tuotantoversio.

4.1.9 Alkoholihallinnon ohjaus, alkoholi- ja tupakkamainonnan valvonta

Valviran tehtäviin kuuluvat aluehallintovirastojen lupahallinnon ja valvonnan ohjaus ja kehittäminen, alkoholihallinnon tieto- ja viestintäpalveluiden tuottaminen sekä alkoholijuomien vähittäismyynnin ja anniskelun valvonta koko maassa. Ohjaus- ja kehittämistoiminnan keskeinen tavoite on alkoholilain täytäntöönpanon yhdenmukainen soveltaminen. Anniskelu- ja vähittäismyyn-tiasioiden ohjauksen lisäksi Valvira ohjaa alkoholijuomien valtakunnallista myynninedistämistä.

Asiaryhmä	2014	2015	2016
Lausunnot/vastaukset muiden viranomaisten (ml. AVIt) tiedusteluihin	89	69	56
Lausunnot/vastaukset elinkeinonharjoittajien, oppilaitosten ja yksityishenkilöiden tiedusteluihin	311	263	282
Yhteensä	400	332	338

TAULUKKO 9: VASTAUKSET TIEDUSTELUIHIN

Kirjallisessa muodossa annetun ohjauksen määrä alkoholin anniskelu- ja vähittäismyyn-tiasioissa vuonna 2016 oli samalla tasolla kuin edellisellä vuonna. Erityisesti muiden kuin AVI:n tiedustelut ovat edelleen varsin korkealla tasolla, mitä osaltaan selittää yhä median ja kansalaisten suuri mielenkiinto alkoholiasioihin. Anniskelun, vähittäismyynnin ja mainonnan verkkosivutekstejä päivitettiin edelleen tavoitteena yksilöllisen ohjaustarpeen vähentyminen. Valmistelussa oleva alkoholilain kokonaisuudistus näkyi keskeneräisyydestä huolimatta jo tiedustelujen sisällöissä.

Aluehallintovirastojen ohjauksessa keskeinen rooli on edelleen verkkopalvelu Alpolla, joka sisältää muun muassa sähköisen valvontakäsikirjan, tehdyt lupa- ja valvontapäätökset sekä tuomioistuinpäätökset referointineen.

Valvirassa käsitellyt alkoholimainonta-asiat	2014	2015	2016
Kieltopäätökset	2	0	0
Ohjeet	3	2	0
Muut päätökset	6	0	0
Ohjaavat suoritteet	425	373	170
Yhteensä	436	375	170

TAULUKKO 10: VALVIRASSA KÄSITELLYT ALKOHOLIMAINONTA-ASIAT

Vuoden 2016 aikana Valviran alkoholin mainontaan kohdistetut resurssit pienenivät entisestään. Vuoden aikana ei kuitenkaan esiintynyt vastaavaa, sosiaalisessa mediassa käytyä kriittistä keskustelua ja osin asiatontakin palauteryöppyä, kuin edellisinä vuosina, joten mainonnan valvonnassa voitiin keskittyä aiempaa tehokkaammin elinkeinonharjoittajien ohjaukseen.

Ohjeistusta annettiin erityisesti väkeviin alkoholijuomiin sekä sosiaaliseen mediaan liittyvien rajoitusten johdosta. Myös erilaisten uusien alkoholin myyninedistämiseen liittyvien keinojen ja toimintojen suunnittelu tuotti kyselyjä.

Valvirassa päätetyt tupakkamainonta-asiat	2014	2015	2016
Kieltopäätökset	6	5	0
Muut päätökset	18	17	2
Ohjaavat kirjeet	93	59	58
Yhteensä	117	81	60

TAULUKKO 11: VALVIRASSA PÄÄTETYT TUPAKKAMAINONTA-ASIAT

Vuoden 2016 aikana Valviran tupakkalain mukaisesta työpanoksesta suuri osa kohdistui muuhun kuin mainontakiellon valvontaan. Valvira osallistui aktiivisesti uuden tupakkalain valmisteluun sekä Euroopan komission tupakkatuotedirektiivin alaisiin ryhmiin. Valvira uudisti tupakkalakia koskevat verkkosivunsa kokonaisuudessaan sekä toteutti tarvittavat muutokset myyntiluparekisteriin. Lain voimaantulon jälkeen resurssit kohdistuivat pääasiallisesti lain toimeenpanoon. Valvira julkaisi uuden lain mukaiset ohjeet tupakkatuotteiden ja nikotiininesteiden luvanvaraisesta vähittäismyynnistä, omavalvonnasta, esilläpitokiellosta sekä ulkoalueilla järjestettävien yleisten tilaisuuksien tupakointikielloista. Lisäksi Valvira uudisti vähittäismyyntiluvan hakemiseen tarvittavat lomakkeet ja ohjeistukset. Valvira antoi uuden lain voimaantulon myötä kolme väliaikaista kieltopäätöstä ja kolme kieltopäätöstä lainvastaisista tuotteista (nk. kapselisavukkeet). Näihin liittyvät oikeusprosessit työllistivät Valviraa loppuvuonna 2016 tavanomaista enemmän. Ohjaavia suo-

ritteita elokuussa voimaantulleesta tupakkalaista annettiin vuoden loppuun mennessä noin 450.

4.1.10 Vesihuollon osaamistestaus

Valvira ylläpitää vesihuollon osaamistestausjärjestelmää (OSTI), hyväksyy testaajiksi terveydensuojelulain mukaiset kelpoisuusehdot täyttävät hakijat ja pitää testaajista luetteloa. Testaajia on rekisterissä 113. Nämä hyväksytyt testaajat järjestävät testejä niille henkilöille, joiden työtehtävät voivat vaikuttaa vesilaitoksen jakaman talousveden tai uimahallin ja kylpylän allasveden laatuun ja joiden pitää osoittaa talous- tai allasvesihygieeninen osaaminen suorittamalla Valviran ylläpitämä osaamistesti. Testin hyväksytysti suorittaneille Valvira myöntää vesityökortin.

Osaamistestaus	2014	2015	2016
Päätökset	7*	13	7
Suoritetut osaamistestaukset	626	602	627
Osaamistestaukseen osallistuneet henkilöt	5 626	4 879	4 927
Myönnetty vesityökortit**	5 365	4 590	4 715

TAULUKKO 12: OSAAMISTESTAUS

*) lisäksi yksi hakijan peruuttama hakemus

***) Joka vuosi tehdään n. 75 uusintatilausta.

4.1.11 Geenitekniikkalain mukaiset tarkastukset

Geenitekniikkalain mukaisesti Valvira valvoo muuntogeenisten organismien käyttöä suljetussa tilassa ja terveystarkastuksissa niiden tarkoituksellista leviämistä ympäristöön. Lisäksi Valvira ylläpitää geenitekniikkalain mukaisen lupahallinnon ja valvonnan sähköistä rekisteriä.

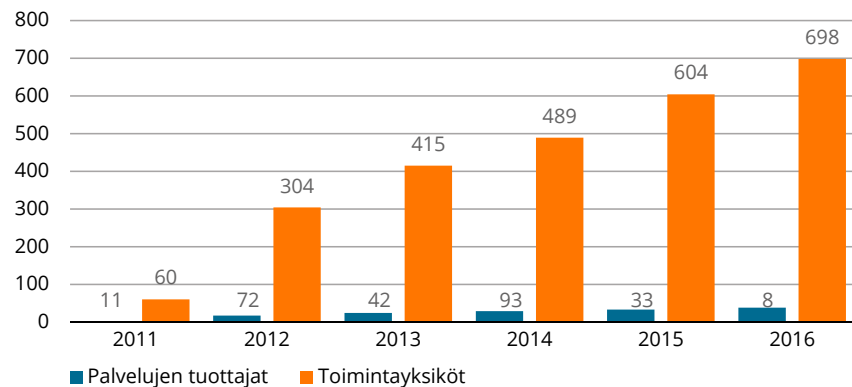
Rekisterihakujen tuloksia analysoimalla ja ns. muun valvonnan avulla selvitettiin toiminnan laajuutta, aktiivisuutta ja tarkastustarvetta sekä ilmoitustietojen ajantasaisuutta. Valvontaan liittyen pyydettiin tietoja 30 toiminnanharjoittajalta. Käynnissä ei ollut Valviran valvottavia kenttäkokeita.

Riskiluokaltaan korkeimpaan luokkaan 3 kuuluvaa toimintaa koskevia hakemuksia ei tehty vuosien 2015 ja 2016 aikana. Tarkastuskäynnin kohteeksi valittiin riskinarvioinnin ja valvonnan vaikuttavuuden perusteella Viikin biokeskuksessa luokkaan 2 kuuluvan GM-mikrobitoiminnan aloittanut toiminnanharjoittaja. Tarkastuksen yhteydessä arvioitiin keskitetyn jätehuollon menettelyjen asianmukaisuus GMO-jätteen käsittelyssä ensimmäistä kertaa vuonna 2016 tapahtuneen jätehuollon uudistuksen jälkeen.

Reaktiivisessa valvonnassa selvitettiin kirjallisesti teolliseen toimintaan käytetyn luokan 1 GM-mikro-organismien mahdollista joutumista suljetun käytön tilan ulkopuolelle sekä seurattiin tilanteen toistumista estävien varotoimien käyttöönottoa.

Vuonna 2016 Valvira vastasi geenitekniikan lautakunnan lausuntopyyntöihin, jotka koskivat avoimena käyttönä tehtävää kliinistä kenttäkoetta GM-adenoviruksella, suljettuna käyttönä tehtävää kliinistä koetta GM-adenoviruksella, ns. uusiin tekniikkoihin kuuluvan CRISPR-Cas-tekniikan käyttöä mahlakärpästen muuntamisessa sekä avoimen käytön muutosdi-
rektiiviluonnosta.

4.1.12 Yksityisen sosiaalihuollon luvat

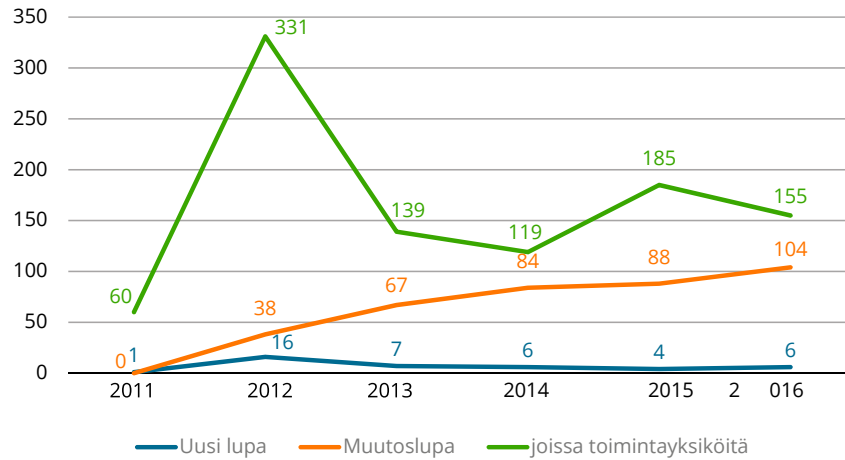

KUVIO 8: VALVIRAN LUVALLA TOIMIVIEN SOSIAALIHUOLLON PALVELUJEN TUOTTAJIEN MÄÄRÄ JA TOIMINTAYKSIKÖT VUOSINA 2011–2016

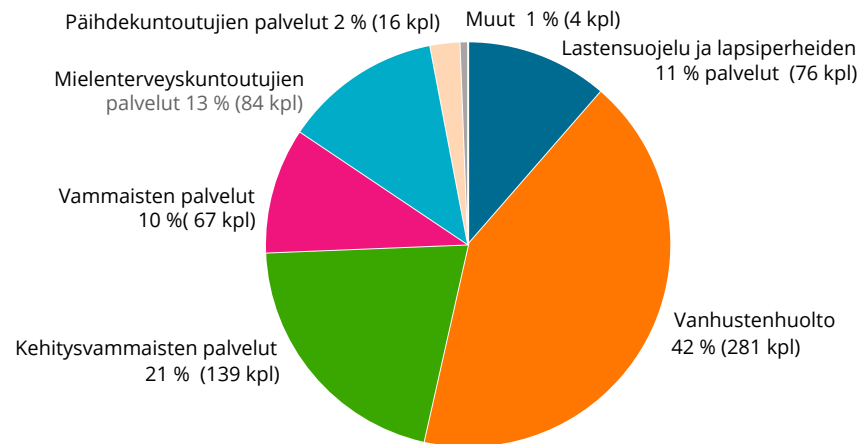
Valviran luvalla toimi vuoden lopussa 38 palvelujen tuottajaa ja 698 toimintayksikköä.

Palvelujen tuottajien määrä kasvoi viidellä ja toimintayksiköiden määrä 94:llä. Prosentuaalisesti kasvua oli 13,5 % molemmissa. Palvelujen tuottajilla oli keskimäärin 18 toimintayksikköä.

Yksityisen sosiaalihuollon lupia myönnettiin 110. Lisäystä oli 18 vuodesta 2015. Palvelujen tuottajien määrän ja toimipaikkojen määrän lisääntyessä myös erilaiset neuvonta- ja ohjauspyynnöt ja tilaisuudet lisääntyivät vastavasti. Käsittelyajat pysyivät kuitenkin samalla tasolla edellisvuoteen verrattuna. Toimintakertomukset (618 kpl) tarkastettiin kaikista toimintayksiköistä.

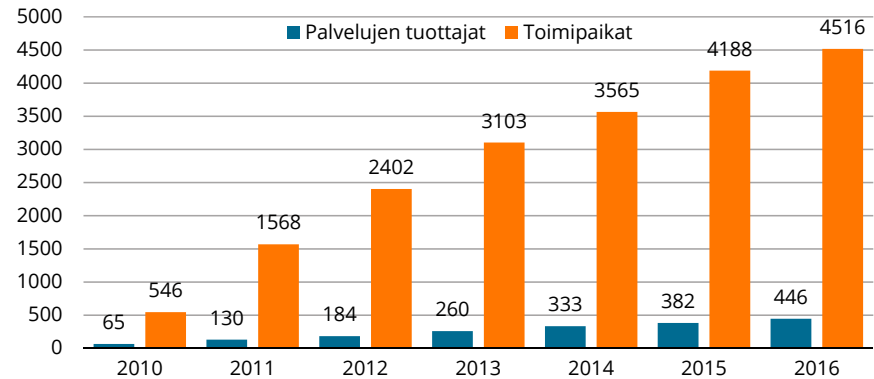
KUVIO 9: YKSITYISEN SOSIAALIHUOLLON LUPAPÄÄTÖKSET 2010-2016

KUVIO 10: SOSIAALIHUOLLON TOIMINTAYKSIKÖISSÄ TUOTETTAVAT PALVELUT, TILANNE 31.12.2016

Palvelualajakaumassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna. Vanhustenhuollon osuus muodostaa edelleen lähes puolet kaikista yksityisen sosiaalihuollon luvanvaraisista palveluista.

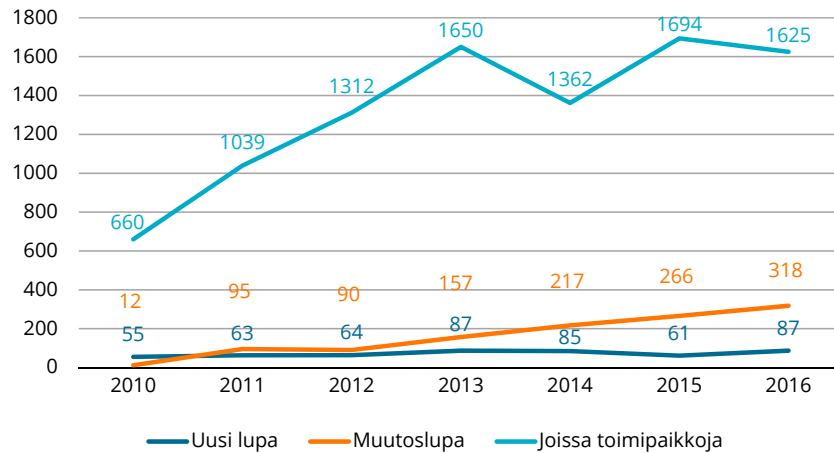
4.1.13 Yksityisen terveydenhuollon luvat

KUVIO 11: VALVIRAN LUVALLA TOIMIVIEN YKSITYISEN TERVEYDENHUOLLON PALVELUNTUOTTAJIEN MÄÄRÄT JA TOIMIPAIKAT VUOSINA 2010-2016

Valviran luvalla toimi vuoden 2016 lopussa yhteensä 446 palveluntuottajaa ja 4 516 toimipaikkaa. Uusia toimipaikkoja oli 328 (7,3 %) enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuodesta 2015 palveluntuottajien määrä on kasvanut 64:llä (14,3 %), jos tuottajilla oli keskimäärin 10 toimipaikkaa.

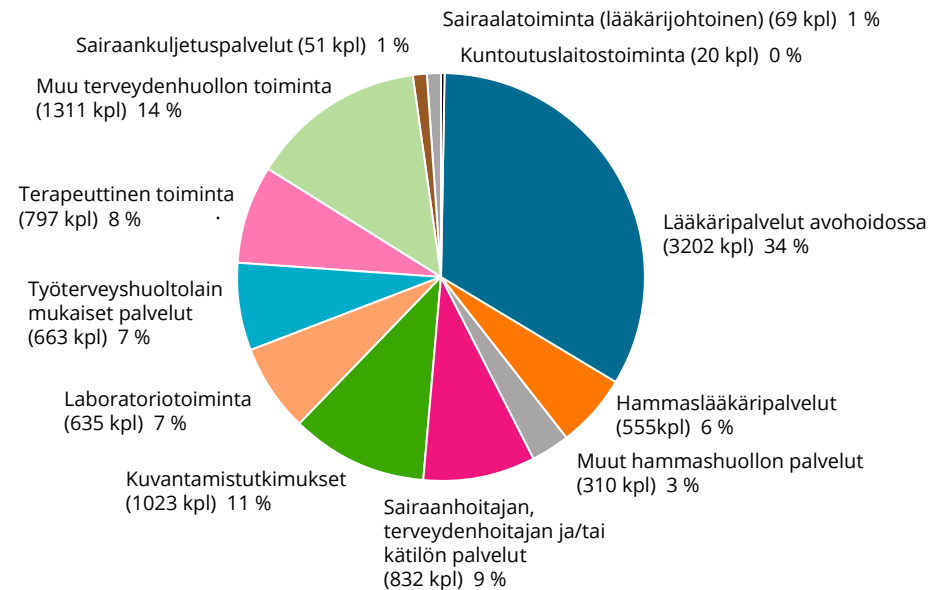
Yksityisen terveydenhuollon lupia myönnettiin 405. Lisäystä vuodesta 2015 oli 78 (19,3 %). Palvelujen tuottajien määrän ja toimipaikkojen määrän lisääntyessä myös erilaiset neuvonta- ja ohjauspyynnöt lisääntyivät. Käsittelyajat lyhenivät edelleen edellisten vuosien tapaan.

KUVIO 12: YKSITYISEN TERVEYDENHUOLLON LUPAPÄÄTÖKSET JA NIIHIN SISÄLTyneet TOIMIPAIKAT VUOSINA 2010–2016

Sähköisen reseptin käyttöönotto ja Kanta-palveluihin siirtyminen aiheuttivat yhteydenottoja ja luvan muutoksia palvelujen tuottajien varmistuessa lupatietojensa ajantasaisuutta Valveri-rekisterissä. Myös toimintakertomusten (4 360 kpl) tarkastamisen yhteydessä tarkastettiin palvelujen tuottajien luvan ajantasaisuutta ja rekisteritietojen oikeellisuutta.

Huolimatta siitä, että luvanhakijoita on ohjattu ja ohjeistettu monin eri tavoin, huomattavan paljon resursseja kuluu edelleen puutteellisista hakemuksista johtuen täydennyspyyntöjen ja lisäselvitysten tekemiseen. Myös manuaalinen hakemustietojen ja erilaisten muutostietojen syöttäminen rekisteriin vie yhä enemmän työaikaa luvanmuutosten yhteydessä. Lupahallinnon sähköinen asiointi oli työn alla koko vuoden, mutta sen avautuminen siirtyi vuodelle 2017.

KUVIO 13: TERVEYDENHUOLLON TOIMIPAIKOISSA TUOTETTAVAT PALVELUT, TILANNE 31.12.2016

Palvelualojen jakautumassa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia edelliseen vuoteen verrattuna. Selvästi suurimpana yksittäisenä ryhmänä ovat lääkäripalvelut avohoidossa. Avohoidon lääkäripalvelujen toimipaikat lisääntyivät 376:lla edellisvuoteen verrattuna. Lääkäripalvelujen antaminen toisen palvelujen tuottajan tiloissa lisääntyi edelleen.

4.1.14 Lupa- ja valvonta-asioiden käsittelyajat

	Toteutuma 2014	Toteutuma 2015	Tavoite 2016	Toteutuma 2016	Arvio (1-5)
Terveystieteiden ammattihenkilöiden ammattioikeusasiat - suomalainen koulutus - EU/ETA-maiden koulutus - EU/ETA-maiden ulkopuolinen koulutus	90-95 % hakemuksista käsitelty määräajassa 95 % neljässä kuukaudessa 95 % neljässä kuukaudessa	90-95 % hakemuksista käsitelty määräajassa 95 % neljässä kuukaudessa 95 % neljässä kuukaudessa	90-95 % hakemuksista käsitelty määräajassa 95 % neljässä kuukaudessa 95 % neljässä kuukaudessa	Asetettuja käsittelyaikata-voitteita ei ole kesällä 2016 saavutettu rekisteriuudistuksen ja sähköiseen asiointiin siirtymisen seurauksena Hakemukset käsitelty pääosin velvoittavien käsittelyaikojen puitteissa	3
Raskauden keskeyttämisestä koskevat hakemukset	Käsitelty 4 työpäivän kuluessa	Käsitelty 4 työpäivän kuluessa	Käsitelty 4 työpäivän kuluessa	Käsitelty 4 työpäivän kuluessa	4
Yksityisen terveydenhuollon lupa-asiat	Mediaani 31 pv ja keskimääräinen käsittelyaika 61 pv ja 96 % hakemuksista on käsitelty 8 kk:ssa	Mediaani 25 pv ja 95 % käsitelty 6 kk:ssa	Mediaani 25 pv ja 95 % käsitelty 6 kk:ssa	Mediaani 21 pv ja 98,5 % käsitelty 6 kk:ssa	5
Terveystieteiden valvonta-asiat	Mediaani 6,5 kk ja 90 % asioista käsitelty 22,3 kk:ssa	Mediaani 5,3 kk ja 90 % asioista käsitelty 20,2 kk:ssa	Mediaani 5,5 kk ja 90 % asioista käsitelty 20,5 kk:ssa	Mediaani 3 kk ja 90 % käsitelty 15 kk:ssa	5
Yksityisten sosiaalipalvelujen lupa-asiat	Mediaani 93 pv ja keskimääräinen käsittelyaika 121 pv ja 68 % hakemuksista on käsitelty 4,5 kk:ssa.	Mediaani 71 pv ja 84 % käsitelty alle 4,5 kk:ssa	Mediaani 71 pv ja 84 % käsitelty 4,5 kk:ssa	Mediaani 74 pv ja 88 % käsitelty 4,5 kk:ssa	4½
Sosiaalihuollon valvonta-asiat	Mediaani: kaikki 22,5 pv (kantelut 40 pv); 95 % 18 kk:ssa	Mediaani 70 pv ja 97 % käsitelty alle 14 kk:ssa	Mediaani 54 pv, 97 % käsitelty alle 14 kk:ssa	Mediaani: kaikki 43,0 pv, kantelut 34,0 pv ja 80 % käsitelty 5,2 kk:ssa	5

	Toteutuma 2014	Toteutuma 2015	Tavoite 2016	Toteutuma 2016	Arvio (1-5)
Alkoholihallinto: Valmistusluvut (ka)	126	109	90	85 pv (uudet 93, muutokset 35)	4
Alkoholihallinto: Tukkumyyntiluvat (ka)	62	131	90	58 (uudet 54, muutokset 45)	4
Alkoholihallinto: Käyttöluvut (ka)	15	20	20	12 (uudet 10, muutokset 13)	4
Alkoholihallinto: Kaikki ratkaistut asiat (ka)	34	49		34	

TAULUKKO 13: LUPA- JA VALVONTA-ASIOIDEN KÄSITTELYAJAT, MEDIAANI

4.2 Valtakunnallinen lääketieteellinen tutkimus- eettinen toimikunta (TUKIJA)

TUKIJA antoi 31 lausuntoa uudesta kliinisestä lääketutkimuksesta. Lausunnoista 6 oli kielteistä. Vuoden aikana käsiteltiin 69 tutkimussuunnitelman muutosta, kaksi niistä kielteisiä. TUKIJA käsitteli muita lausuntopyyntöjä kaikkiaan 6.

Vuoden aikana käsiteltiin yhteensä 183 uutta ennakoilmoitusta. Ennakoilmoituksina ilmoitettujen uusien kliinisten lääketutkimusten määrä laski jonkin verran edellisestä vuodesta (224 ilmoitusta vuonna 2015).

TUKIJA antoi vuoden aikana lausunnon kahdesta muutoksesta biopankin toimintasuunnitelmaan. TUKIJAn edustajat osallistuivat seuraavien STM:n

työryhmien toimintaan: kliinisten lääketutkimusten EU-asetuksen kansallisen täytäntöönpanon työryhmä, biopankkilainsäädännön ohjausryhmä sekä so-te-tiedon toissijaista käyttöä koskevaa lainsäädäntöä valmisteleva työryhmä.

TUKIJA järjesti maaliskuussa yhdessä muiden kansallisten neuvottelukuntien kanssa Etiikan päivä 2016 -seminaarin. TUKIJAn jokavuotinen valtakunnallinen tutkimusetiikkaseminaari järjestettiin lokakuussa. Seminaarissa keskusteltiin ajankohtaisista säädöshankkeista sekä biopankkitoiminnasta.

TUKIJAn pääsihteeri on toiminut Suomen edustajana EU-komission, Euroopan lääkevirasto EMA:n ja tutkimuseettisten toimikuntien verkosto EUREC:n toiminnassa.

5. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Vuosi 2016 on koetellut viraston henkisiä voimavaroja ja vaatinut voimakkaita ponnisteluja viraston tehtävien hoitamiseksi. Loppuvuotta on värittänyt maakunta- ja sote-uudistusten heijastuminen Valviraan.

Joulukuussa 2015 alkaneet yhteistoimintaneuvottelut päättyivät 21.1.2016. Neuvottelujen päätyttyä Valvira toteutti neuvotteluissa käsitellyt toimenpiteet, jotka koskivat organisaation ja toimintatapojen kehittämistä sekä henkilöstövähennyksiä. Henkilöstövähennykset toteutettiin tuotannollisiin sekä taloudellisiin perusteisiin. 21 virkaa lakkautettiin. Henkilöstövähennysten toteuttamisessa pyrittiin välttämään irtisanomisia sopimalla eläkkeelle jäämisestä sekä irtisanoutumiskorvausten maksamisesta. Muiden vaihtoehtojen selvittämisen jälkeen ainoastaan kolme henkilöä irtisanoitiin helmikuussa.

Keväällä uutena tehtävänä käynnistynyt sosiaalihuollon ammattihenkilöiden rekisteröinti aiheutti tarpeen lisätä määräaikaista henkilöstöä rekisteröintitehtäviin. Uudistetun sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterin käyttöönotto sekä SAMPO-järjestelmän valmistelun ja käyttöönoton jatkuminen on kuormittanut henkilöstöä tavanomaista enemmän.

Henkilöstön jaksamisesta on pyritty huolehtimaan mm. liikuntamahdollisuuksin, kulttuuri- ja virkistysetelein, virkistystapahtumien sekä tarjoamalla mahdollisuuksia oman osaamisen kehittämiseen. Koulutusta ja tietoisuutta on järjestetty mm. julkisuuslaista, kriisiviestinnästä sekä SAMPO-järjestelmästä. Syksyllä järjestettiin myös hyvän virkakielen kirjoittamiskoulutusta ja aloitettiin ruotsin- ja englanninkielen opetus.

Esimiehille järjestettiin mahdollisuus osallistua Työturvallisuuskeskuksen esimiesten sparraustunneille, aiheina oli mm. työkyvyn johtaminen ja työn tuloksellisuus. Syksystä alkaen on järjestetty kuukausittain esimieskahveja, joiden tarkoituksena on mahdollistaa vapaamuotoinen keskustelu ajankohtaisista asioista esimiesten kesken ja tarjota vertaistukea.

Itsenäisyyspäivänä Tasavallan Presidentti palkitsi kunniamerkein kolme ansioitunutta valviraalaista.

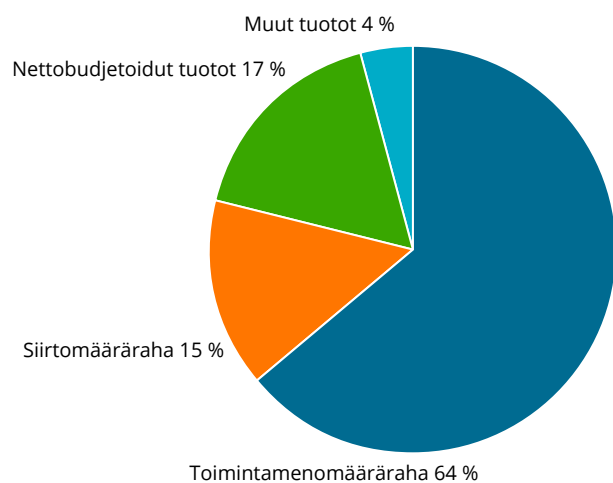
	Toteuma 2014	Toteuma 2015	Tavoite 2016	Toteuma 2016
Henkilöstömäärä (htv)	178	166	166	153
- josta maksullinen toiminta	27	26	28	27
Johtaminen osaaminen ja työkyky				
- Työtyytyväisyys-barometrin indeksi (VMBaro)	3,29	3,20	3,50	3,30
- Sairauspoissaolot (pv/htv)	7,0	5,95	enint. 7,5	
Henkilöstörakenne ja osaaminen				
- eläkkeelle siirtymisen keski-ikä (vuotta)	65,1	66,1	väh. 64,8	64,6
- työkyvyttömyyseläkkeelle jäävien osuus (% henkilöstöstä)	0 %	0,6 %	enint.0,3 %	0 %
- määräaikaisten osuus (% henkilöstöstä)	22,4 %	21 %		18 %

TAULUKKO 14: HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN

6 Tilinpäätösanalyysi

6.1 Rahoituksen rakenne

Valvira on osittain nettobudjetoitu virasto. Valviran toimintamenomomentille kirjataan terveyden- ja sosiaalihuollon ammattihenkilöitä koskevista laillistamis- ja nimikesuojauspäätöksistä, valtakunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien lupatoiminnasta sekä valtakunnallisen lääketieteellisen tutkimuseettisen toimikunnan lausunnoista saatavat tulot. Viraston bruttobudjetoidut tulot, joista valtaosa on alkoholilupahallinnon ja -valvonnan tuloja, kirjataan pääluokkaan 12.

KUVIO 14: RAHOITUKSEN RAKENNE

6.2 Talousarvion toteutuminen

Vuoden 2016 talousarviossa sekä lisätalousarvioissa Valviralle myönnettiin yhteensä 11,770 milj. euroa, jonka lisäksi käytettävissä oli edelliseltä vuodelta siirtynyt 2,846 milj. euroa. Määrärahoja käytettiin 12,411 milj. euroa. Vuodelle 2017 siirtyi 2,205 milj. euroa. Talousarviomomentille nettoutettiin viraston maksullisen toiminnan ja muita tuottoja yhteensä 3,946 milj. euroa.

Tuloarviomomentille 12.33.02 kertyi lähinnä alkoholilupahallinnon ja -valvonnan tuloja 1,231 milj. euroa.

	Toteutuma 2014	Toteutuma 2015	Toteutuma 2016	Muutos 2015-2016
Toiminnan kulut (1 000 euroa)				
Henkilöstömenot	12 004	11 169	10 603	-566
Vuokrat	1 265	1 014	1 002	-12
Palvelujen ostot	3 065	3 134	2 988	-146
Muut menot	582	510	433	-77
Investointimenot	66	154	1 343	1 189
Yhteensä	16 982	15 981	16 369	388

TAULUKKO 15: TOIMINTAMENOT (MOMENTTI 33.02.05), KULURAKENNE V. 2014-2016

6.3 Tuotto- ja kululaskelma

Maksullisen toiminnan tuotot 4,372 milj. euroa, vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna 30 000 eurolla. Tuotot muodostuivat muun muassa terveydenhuollon ammattihenkilöiden laillistamis- ja nimikesuojauspäätösten maksuista 1,545 milj. euroa sekä sosiaalihuollon ammattihenkilöiden laillistamis- ja nimikesuojamaksuista 239 000 euroa, valtakunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien lupamaksuista 1,234 milj. euroa, alkoholihallinnon lupa- ja valvontamaksuista 1,231 milj. euroa sekä valtakunnallisen lääketieteellisen tutkimuseettisen toimikunnan lausunnoista perityistä maksuista 120 000 euroa.

Muut toiminnan tuotot 787 000 euroa, olivat pääosin aluehallintovirastojen tilityksiä yksityisten palvelunantajien rekisteristä Valviralle aiheutuviin kustannuksiin liittyvistä vuosimaksuista.

Liiketaloudelliset tuotot 53 049 euroa olivat lähinnä sertifikaattien myöntämisestä ja sähköisten tiedostojen myynnistä saatuja tuottoja.

Toiminnan kulut 14,817 milj. euroa vähenivät 781 000 euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Suurimmat kuluerät olivat henkilöstökulut 73 %, palvelujen ostot 20 % ja vuokrat 7 %. Henkilöstökulut vähenivät edellisestä vuodesta 234 084 euroa.

Poistot käyttöomaisuudesta olivat 225 000 euroa.

Tilikauden kulujäämä oli -10 391 274 euroa.

6.4 Tase

Taseen loppusumma oli 3 981 215 euroa. Taseen loppusumma kasvoi vuoden 2015 tilinpäätöksestä 1,524 milj. euroa. Lisäys johtui pääasiassa keskeneräisiin käyttöomaisuushankintoihin sisältyvän Sampo -tietojärjestelmän investointikustannuksista.

Lyhytaikaiset saamiset olivat 160 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2015.

7. Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Valviran taloussäännön mukaisesti sisäisen valvonnan menettelyt kytkeytyvät automaattisesti viraston toimintaprosesseihin ja sitä toteuttavat viraston työntekijät jatkuvasti omissa tehtävissään. Virastossa on sisäisen valvonnan toteuttamiseksi toiminnan ja talouden hallinta- ja raportointimenetelmät täsmäytys-, kontrolli- ja varmennustoimenpiteineen. Ylijohtajan suorittama valvonta perustuu taloussäännön mukaisesti ensisijaisesti johtoryhmäyöskentelyyn ja tulosarviointiin. Vuoden 2016 aikana ylijohtaja on seurannut erikseen eräiden viraston toimintojen ja hankkeiden toteumista.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilan arviointi vuodelta 2016 toteutettiin aiempien vuosien tapaan osastojen johtajille sekä ylijohtajan esikunnalle suunnatulla kyselyllä. Kyselyssä käytettiin valtiovarain controller -toiminnon ja sisäisen tarkastuksen jaoston suppeasta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointikehikosta viraston tarpeisiin muokattua lomaketta.

Arvioinnin perusteella sisäinen valvonta ja riskienhallinta toimivat virastossa kohtuullisella tasolla (pisteluku 2,4). Kuten aiempinakin vuosina

arvioinnissa korostui erityisesti viraston käytössä olevien määrärahojen ja henkilöstöressurssien epäsuhta suhteessa viraston tehtäviin, jotka pääsääntöisesti ovat lakisääteisiä. Lisäksi virastossa tulee arvioinnin perusteella kiinnittää huomiota riskien hallintamenettelyiden kustannuksiin suhteessa hyötyihin sekä kontrollien toimivuuden varmistamisen osalta systemaattiseen poikkeamaseurantaan muidenkin kuin tietoturvariskien osalta. Johdon las-kentatoimeen liittyen määrärahatilannetta seurataan kuukausittain. Raportit laaditaan keskitetysti hallinto-osastolla, tämän lisäksi esimiesten käytössä on Kiekun BI-raportoinnin talouden seurannan raportit, joiden hyödyntämiseen virastossa kaivataan vielä opastusta.

Viraston riskienhallinnan toimintaohjeen mukaisesti Valviran riskit ja niiden hallintatoimenpiteet arvioidaan vuosittain viraston vuosikellon mukaisesti. Osastoilla sekä ylijohtajan esikunnassa toteutettiin vuotta 2016 koskevat riskikartoitukset tammikuussa 2017.

8. Arviointien tulokset

Valvirassa ei vuonna 2016 toteutettu arviointeja.

9. Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Valvirassa ei havaittu väärinkäytöksiä vuoden 2016 aikana.

Talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2016	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	5 380,40	2 439	2 439,00	0,00	100
11.04.01. Arvonlisävero	5 380,40	2 439	2 439,00	0,00	100
12. Sekalaiset tulot	1 152 910,92	1 231 402	1 231 401,58	0,00	100
12.33.02. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tulot	1 152 910,92	1 231 402	1 231 401,58	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä	1 158 291,32	1 233 841	1 233 840,58	0,00	100

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				siirto seuraavalle vuodelle						
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala		3 492	3 492,00	0,00	3 492,00		0,00	3 492,00	3 492,00	0,00
28.60.12. Osaamisen kehittäminen (siirtomääräraha 2 v)		3 492	3 492,00	0,00	3 492,00		0,00	3 492,00	3 492,00	0,00
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	30 907,03	0	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00
32.30.51. Julkiset työvoima- ja yritys- palvelut (siirtomääräraha 2 v)	30 907,03	0	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00
32.30.51.07. Palkkatuettu työ, valtionhallinto	30 907,03	0	0,00	0,00	0,00		0,00	0,00	0,00	0,00
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	13 246 375,08	12 518 125	10 313 157,63	2 204 967,41	12 518 125,04	0,00	2 846 288,61	14 616 288,61	12 411 321,20	2 204 967,41
33.01.29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	633 375,08	748 125	748 125,04		748 125,04	0,00				
33.02.05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	12 613 000,00	11 770 000	9 565 032,59	2 204 967,41	11 770 000,00		2 846 288,61	14 616 288,61	12 411 321,20	2 204 967,41
Määrärahatilit yhteensä	13 277 282,11	12 521 617	10 316 649,63	2 204 967,41	12 521 617,04	0,00	2 846 288,61	14 619 780,61	12 414 813,20	2 204 967,41

Tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2016-31.12.2016		1.1.2015-31.12.2015	
Toiminnan tuotot				
Maksullisen toiminnan tuotot	4 371 670,81		4 402 104,97	
Muut toiminnan tuotot	787 483,23	5 159 154,04	854 876,07	5 256 981,04
Toiminnan kulut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	133 197,74		211 477,73	
Henkilöstökulut	10 748 966,72		10 983 050,46	
Vuokrat	1 002 303,05		1 014 036,44	
Palvelujen ostot	2 987 600,96		3 134 416,22	
Muut kulut	300 506,44		299 136,86	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-583 429,11		-483 898,18	
Poistot	224 728,62		333 594,01	
Sisäiset kulut	3 492,00	-14 817 366,42	106 732,94	-15 598 546,48
JÄÄMÄ I		-9 658 212,38		-10 341 565,44
Rahoitustuotot ja -kulut				
Rahoitustuotot	12 888,55		18 806,75	
Rahoituskulut	-263,73	12 624,82	-167,66	18 639,09
Satunnaiset tuotot ja kulut				
Satunnaiset kulut	0,00	0,00	-18 619,50	-18 619,50
JÄÄMÄ II		-9 645 587,56		-10 341 545,85
JÄÄMÄ III		-9 645 587,56		-10 341 545,85
Tuotot veroista ja pakollisista maksuista				
Perityt arvonlisäverot	2 439,00		5 380,40	
Suoritetut arvonlisäverot	-748 125,04	-745 686,04	-633 375,08	-627 994,68
TILIKAUDEN TUOTTO-/ KULUJÄÄMÄ		-10 391 273,60		-10 969 540,53

Tase

TASE		31.12.2016		31.12.2015	
VASTAAVAA					
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET					
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET					
	Aineettomat oikeudet	35 708,40		67 420,38	
	Muut pitkävaikutteiset menot	144 931,41		324 060,11	
	Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	2 994 371,66	3 175 011,47	1 067 864,06	1 459 344,55
AINEELLISET HYÖDYKKEET					
	Koneet ja laitteet	0,00	0,00	31 929,98	31 929,98
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET					
YHTEENSÄ			3 175 011,47		1 491 274,53
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS					
LYHYTAIKAISET SAAMISET					
	Myyntisaamiset	443 399,33		441 453,79	
	Siirtosaamiset	351 152,50		503 134,55	
	Muut lyhytaikaiset saamiset	11 201,55	805 753,38	21 405,15	965 993,49
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT					
	Kirjanpitoyksikön tulotilit	450,00	450,00	275,00	275,00
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ			806 203,38		966 268,49
VASTAAVAA YHTEENSÄ			3 981 214,85		2 457 543,02

VASTATTAVAA		31.12.2016		31.12.2015	
	OMA PÄÄOMA				
	Edellisten tilikausien pääoman muutos	-384 716,74		-512 723,03	
	Pääoman siirrot	11 978 440,00		11 097 546,82	
	Tilikauden tuotto-/kulujäämä	-10 391 273,60	1 202 449,66	-10 969 540,53	-384 716,74
	OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ		1 202 449,66		-384 716,74
	VIERAS PÄÄOMA				
	LYHYTAIKAINEN				
	Ostovelat	377 479,84		605 019,47	
	Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	247 314,76		225 183,65	
	Edelleen tilitettävät erät	204 020,60		207 232,67	
	Siirtovelat	1 949 197,06		1 804 201,21	
	Muut lyhytaikaiset velat	752,93	2 778 765,19	622,76	2 842 259,76
	VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		2 778 765,19		2 842 259,76
	VASTATTAVAA YHTEENSÄ		3 981 214,85		2 457 543,02

LIITETIEDOT

Liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Budjetointiperusteissa ja tilinpäätöksen laatimisperusteissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Tilinpäätösvuoden tiedot ovat vertailukelpoisia vuoden 2015 tietoihin.

Liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2016	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
33.02.05.	Bruttomenot	16 633 876,87	15 270 000	13 523 715,64		15 728 683,05				16 370 004,25	
Sosiaali- ja terveysalan	Bruttotulot	4 020 876,87	3 500 000	3 958 683,05		3 958 683,05				3 958 683,05	
lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (smr 2v)	Nettomenot	12 613 000,00	11 770 000	9 565 032,59	2 204 967,41	11 770 000,00		2 846 288,61	14 616 288,61	12 411 321,20	2 204 967,41

Liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2016	2015
Henkilöstökulut	9 080 783,84	9 049 929,92
Palkat ja palkkiot	8 925 483,73	9 229 755,85
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	155 300,11	-179 825,93
Henkilösivukulut	1 668 182,88	1 933 120,54
Eläkekulut	1 472 070,94	1 758 508,47
Muut henkilösivukulut	196 111,94	174 612,07
Yhteensä	10 748 966,72	10 983 050,46
Johdon palkat ja palkkiot, josta	589 009,43	649 320,91
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	240,00	240,00
Johto	240,00	240,00
Muu henkilöstö	0,00	0,00

Liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

€	Talousarviomenot 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve 2018	Määrärahatarve 2019	Määrärahatarve myöhemmin	Määrärahatarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	1 124 581,99	1 124 635,00	1 124 635,00	937 200,00	0,00	3 186 470,00

Liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 14: Taseeseen sisällymättömät rahastoidut varat

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 15: Velan muutokset

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolla ei ole ilmoitettavaa.

Allekirjoitukset

Tilinpäätös on käsitelty Valviran johtoryhmässä 8.2.2017.

Tilinpäätös hyväksytty Helsingissä 17.2.2017.

Ylijohtaja

Marja-Liisa Partanen

Taluspäällikkö

Virpi Hasila

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Valvira, PL 210, 00281 Helsinki
vaihde 0295 209 111
kirjaamo(at)valvira.fi

©Valvira 2017